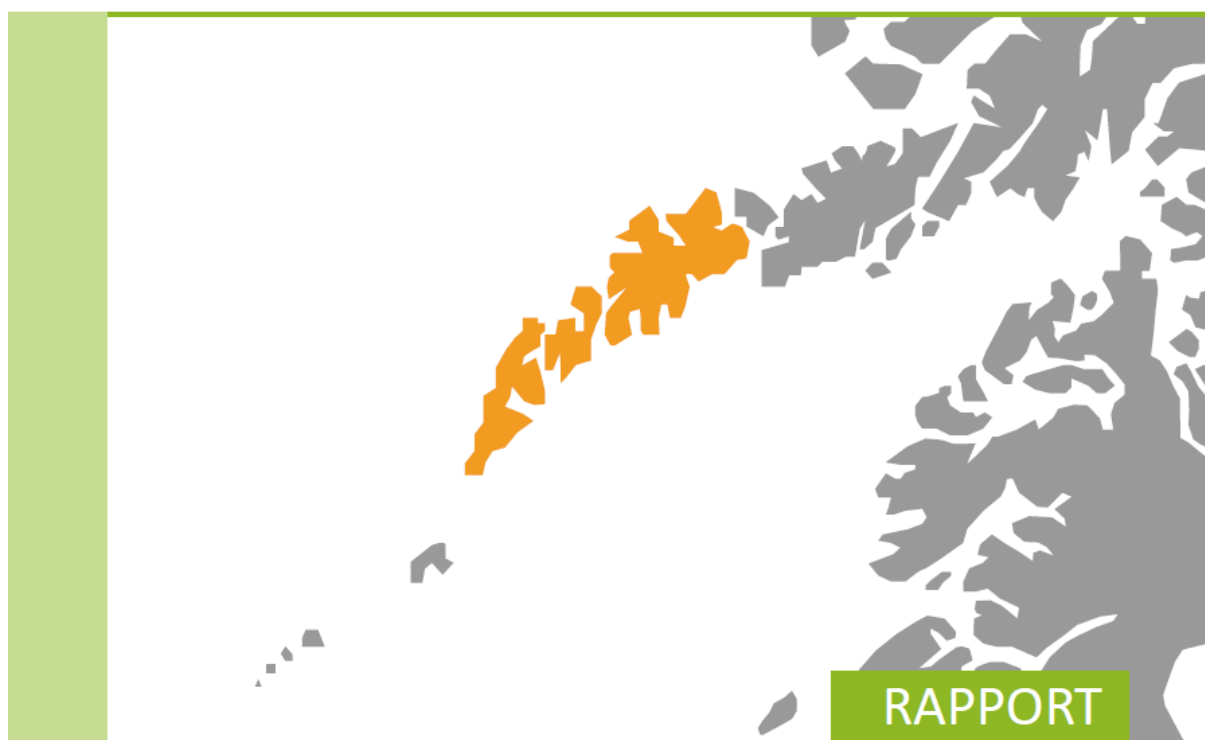




Fakta grunnlag

Kommunealternativet Lofoten

Vestvågøy, Flakstad og Moskenes



Til egne notater:

Tittel:

Faktagrunnlag. Alternativet Lofoten kommune. Vestvågøy, Flakstad og Moskenes.

Forfatter(e):

Are Johansen, Gustav A. Karlsen, Sigfús Kristmannsson, Kjersti Isdal og Anne Karine Statle

Dato: 01.11.2015	Prosjektansvarlig: Gustav A Karlsen, daglig leder	Saksnr: 2015/2
Rapport nr: 2/2015	Antall sider: 54	Antall vedlegg: 1

Oppdragsgiver: Lofotrådet	Kontaktperson: Kjell Furu
Stikkord: Kommunesammenslåing	Fagområde: Interkommunale utredninger

Sammendrag: I følge SSB's framskrivninger etter middelalternativt vil de tre kommunene vil ha en befolkning på om lag 15.000 i 2040. Det relativt høye befolkningstallet for Vestvågøy i forhold til de andre to bidrar til en jevnere fordeling av befolkningen i ulike grupper for kommunene under ett. I 2040 vil andelen av befolkningen i gruppen 80 + øke sterkt. Hvordan dette vil påvirke tjenestebehov og økonomi avhenger i stor grad av folkehelse, økonomiske virkemidler og hvor dyktige man er til å forutse tjenestebehovet. I skole og barnehage vil man i hovedsak kunne dekke behovet uten å øke kapasitet. Siden Lofoten strekker seg ut i lengderetning vil det være lite å hente på strukturelle endringer på stedbundne tjenester så lenge nærhetsprinsippet gjelder. Ny teknologi gjør det mulig å samle ikke stedbundne tjenester uavhengig av hvor sentraladministrasjonen ligger.

Den nye kommunen vil få 35 millioner i engangstilskudd. I utgangspunktet vil den nye kommunen få 35,8 mill kroner mindre i overføringer fra staten. De første 15 årene blir imidlertid dette kompensert med et inndelingstilskudd på 36,6 mill kroner. De første 15 årene får en altså netto 0,8 mill kroner mer enn de tre kommunene får i overføringer per i dag. En er imidlertid garantert at eventuelle endringer i inntektssystemet ikke vil slå negativt inn for den nye kommunen i denne perioden. Deretter skjer en avtrapping med ca 7,5 mill. pr år i 5 år. Etter disse 20 årene vil kommunen få 35,8 mill. mindre i overføringer enn de tre mottar nå. Hva som skjer etter 20 år vet man ikke. Nedgangen på 35,8 mill. kr forutsetter at inntektssystemet til kommunene ikke endres de nærmeste 20 årene.

Innsparingspotensialet innenfor administrasjon, politisk organisering og tjenesteyting vil kreve en dypere analyse enn det som er målet for denne rapporten. Brutto inntekter for de tre kommunene er på over 1.100 mill. i dag. En effektivisering på 1% i drift gir 11 mill. i økt økonomisk handlefrihet pr år.

Fylke: Nordland

Kommune(r): Vestvågøy, Flakstad, Moskenes

Innhold

1	FORORD	6
2	Innledning.....	7
3	Målsettinger for kommunereformen.....	9
3.1	Nasjonale føringer	9
3.2	Føringer for det regionale arbeidet	10
4	Kriterier for god kommunestruktur	11
5	Nye oppgaver	12
5.1	Nye oppgaver, Ekspertutvalget og stortingsmeldingen	12
6	Geografi og demografi	14
6.1	Geografi	14
6.2	Demografi	15
6.2.1	Befolkningsutvikling	15
6.2.2	Befolkningssammensetning	15
7	Tjenester og struktur.....	19
7.1	Tjenester og struktur	19
7.1.1	Barnehager	19
7.1.2	Grunnskoler	21
7.1.3	Pleie og omsorg	23
7.1.4	Lege, helse- og tannhelsetjenester	25
7.1.5	Spesialiserte tjenester	26
7.1.6	NAV kontor	26
7.1.7	Tekniske tjenester	27
7.1.8	Planlegging og næringsutvikling.....	27
7.1.9	Kultur og idrett	27
7.1.10	Kommunikasjon og samferdsel	28
7.1.11	Klima og miljø	28
7.1.12	Frivillige lag og foreninger	28
7.1.13	Kirker.	28
7.2	Bygg og anlegg	29
7.3	Ansatte.....	29
7.4	Sykefravær	30
8	Næringsliv og arbeidsmarked	31
8.1	Næringsliv	31
8.1.1	Fiskeri og landbruk	32

8.1.2	Reiseliv.....	34
8.1.3	Annet næringsliv	34
8.1.4	Næringslivets sårbarhet	34
8.2	Pendling	35
8.3	Arbeidsledighet.....	36
8.4	Økonomi – Status	37
8.4.1	Netto driftsresultat og netto lånegjeld	37
8.4.2	Driftsinntekter.....	38
8.4.3	Fondsbeholdning.....	38
8.4.4	Akkumulert underskudd.....	39
8.4.5	Eiendomsskatt og gebyrer.....	39
8.4.6	Gebyrer for kommunale tjenester.....	39
8.5	Demokrati	41
9	Formalia.....	44
9.1	Navn på ny kommune.....	44
9.2	Kommunevåpen.....	44
9.3	Kommunesenter	44
10	Lokalisering av fellesadministrative funksjoner	45
11	Politisk og administrativ organisering	46
11.1	Målsettinger for politisk organisering	46
11.2	Målsettinger for administrasjonen	46
12	Interkommunale samarbeidsordninger	48
13	Oppsummering og videre prosess	49
13.1	Økonomiske stimuleringsordninger - kommunealternativet Lofoten.	49
13.2	Kartlegging av opplevd rolleoppfylling	50
13.2.1	Rollen som tjenesteyter:	50
13.2.2	Rollen som samfunnsutvikler:	50
13.2.3	Rollen som myndighetsutøver:	50
13.2.4	Rollen som demokratisk arena:.....	52
13.3	Videre prosess.....	52
13.4	Oppsummering	52
KILDER		54

1 FORORD

Sammenstillingen av faktagrunnlaget for kommunealternativet Lofoten er utført som ett samarbeid mellom fagmiljøene på Storeidøya. Lofoten Matpark AS, Norsk Landbruksrådgiving Lofoten, Norsk Kystklimasenter og Lofoten Mat SA har jobbet frem rapporten. Rolf Zimmermann i Flakstad utvikling har også deltatt i prosessen.

Under veis har det vært god kontakt med kommunene. Det er gjennomført to møter med rådmennene hvor rapportutkast er gjennomgått. Videre har Kjell Furu i Lofotrådet gitt innspill.

Villy Angelsen i Vestvågøy kommune har foretatt beregning av ekstra tilskudd som følger av reformen og gitt råd omkring bruken av KOSTRA som grunnlag for vurderingene.

Richard Sandnes har gitt innspill både ut fra sin kunnskap som leder i Vestvågøy Næringsforum og prosjektleder i samarbeidsprosjektet for de Flakstad, Moskenes, Værøy og Røst.

2 Innledning

Kommunene i Norge blir pålagt stadig flere oppgaver samtidig som kravet til planverk og dokumentasjon øker. Kommunene skal ivareta et vidt spekter av oppgaver på en jevn, objektiv og kvalitetsmessig god måte. Gjennom kommunereformen signaliserer regjeringen at flere oppgaver kan bli overført til kommunalt nivå.

Målet med reformen fra regjeringens side er å gjøre kommunene mer robuste både i forhold til økonomi, demokrati og kapasitet til å betjene befolkning og næringsliv. Kommunereformen skal sikre et funksjonsdyktig lokalt folkestyre og en effektiv lokalforvaltning. Målet med endringer av kommunegrenser er å skape formålstjenlige enheter, som kan gi innbyggerne og næringslivet tilfredsstillende tjenester og forvaltning.

I Lofoten er Vestvågøy, Flakstad og Moskenes blitt enige om å utrede sammenslåing. Kommunestyret i Vågan har gjort vedtak om ikke å delta i prosessen mens Værøy og Røst har vært med i et eget øykommuneprosjekt. Røst har valgt å inngå ett nærmere samarbeid med Bodø.

Dette faktagrunnlaget omfatter kommunene Vestvågøy, Flakstad og Moskenes og gir en oversikt over befolkning, infrastruktur, næringsliv, eksisterende samarbeidsløsninger og demokrati med bakgrunn i statistikk fra SSB. Det er også innhentet opplysninger fra kommuneadministrasjonene om de enkelte kommunene.

Det er gjort beregninger av de økonomiske konsekvenser som følger av at regjeringen har lovet et engangstilskudd og en fast sum i 15 år fremover ved en eventuell sammenslåing.

Faktagrunnlaget vil være grunnlag for videre forhandlinger og for intensjonsavtale om sammenslåing.

Det er ikke gjort konkrete vurderinger av innsparingspotensial ved en sammenslåing av kommunene. Dette vil kreve betydelig arbeidsinnsats og prosesser som ivaretar både brukerinteresser og ansattes rettigheter.

Arbeidet med utredningen legger opp til å belyse følgende mål:

Hovedmål:

- Etablere en livskraftig og attraktiv kommune i Vest-Lofoten.
- Sikre og videreutvikle kvalitet i tjenestene til innbyggerne.
- Styrke politisk deltagelse med et aktivt lokaldemokrati.
- Være en utviklende og attraktiv arbeidsplass for de ansatte.
- Ivareta og videreutvikle samarbeidet med de øvrige kommunene i Lofoten uavhengig av fremtidig struktur.

Delmål:

- Videreføre det beste i alle kommunene inn i den nye kommunen.
- Utvikle kompetente fagmiljø som er i stand til å møte krav og forventninger fra lokale og sentrale myndigheter.
- Sikre kostnadseffektive tjenester ut fra tilgjengelige økonomiske ressurser.
- Utvikle gode nærmiljø og oppvekstvilkår i hele kommunen, og ivareta en balansert utvikling i alle deler av kommunen.

- Ivareta en balansert utvikling i alle deler av den nye kommunen.
- Kommunen må fylle rollen som samfunnsutvikler og sørge for verdiskaping og vekst.
- Sørge for at hensynet til klima og miljø har en sentral plass i kommunale tjenester og forvaltning.
- Tilby varierte botilbud med varierte kultur – og fritidstilbud
- Sikre et omforent skatte- og avgiftsnivå i den nye kommunen.
- Ivareta og utvikle samferdsel.



Bilde 1 Forhandlingsutvalget. *Bakerste rekke.* Trond Kroken (politiker i Flakstad) Stein Iversen (ordfører i Flakstad), Erling Sandnes (Rådmann i Flakstad), Kjell Idar Berg (rådmann i Vestvågøy), Jonny Finstad (ordfører i Vestvågøy), Kristian Møller (politiker i Moskenes), Remi Solberg (politiker i Vestvågøy). *Forran:* Per Sperstad (rådmann i Moskenes) og Sven Asbjørn Korneliussen (varaordfører i Moskenes). FOTO: Lofotrådet

3 Målsettinger for kommunereformen

I den politiske plattformen til regjeringen Solberg slås det fast at *”regjeringen vil gjennomføre en kommunereform, hvor det sørges for at nødvendige vedtak blir fattet i perioden”*. Gjennom en samarbeidsavtale har Kristelig Folkeparti og Venstre forpliktet seg til å støtte dette. **Prop. 95 S (2013-2014)**

3.1 Nasjonale føringer

Regjeringen har angitt 4 overordnede mål for kommunereformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Prop. 95 S (2013–2014)

Regjeringens mål for kommunereformen er blant annet å styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver. Videre skal innbyggerne sikres gode og likeverdige tjenester, og kommunene skal være bærekraftige og økonomisk robuste. Kommunene skal ha et helhetlig og samordnet samfunnsutviklingsperspektiv.

Grovt oppsummert er reformen tenkt å gi følgende effekter:

- tilstrekkelig kapasitet innenfor de ulike virksomhetsområdene
- relevant kompetanse med sterke fagmiljøer, god ledelse samt god internkontroll
- tilstrekkelig distanse for å skape objektivitet mellom saksbehandlere og innbyggere
- lokal identitet med nærhet til basistjenestene
- gjøre hverdagen enklere for innbyggerne
- effektiv tjenesteproduksjon for å gi bedre tjenester for innbyggerne
- økonomisk soliditet
- valgfrihet, med en bredde i tjenestetilbudet
- god infrastruktur og fremtidsrettet tettstedsutvikling
- et næringsliv som ivaretar og skaper nye arbeidsplasser
- styrket regional konkurransekraft for å styrke bosetting og næringsaktivitet
- høy politisk deltakelse med et aktivt lokaldemokrati og tydelige medvirkningsorganer
- lokal politisk styring med stor grad av lokal organisering av lovpålagte velferdstjenester

3.2 Føringer for det regionale arbeidet

Lofotrådet har gjort følgende vedtak:

Det opprettes eget prosjekt med de 5 kommunene i Lofoten, som har vedtatt å gjennomføre kommunereform utredning sammen. Prosjektet styres av de 5 ordførerne som styringsgruppe, og som oppnevner arbeidsgruppe.

Prosjektet har eget budsjett basert på fylkesmannens bevilgning og disponerer ressurser som fremgår av søknad til, og tilskudd gitt av, Fylkesmannen i Nordland. Prosjektet kan leie ressurser til prosjektet fra Lofotrådets sekretariat eller andre tilbydere. Eventuelt merforbruk av ressurser dekkes av de deltagende kommuner.

Lofotrådet Sak 45/14

Formål med prosjekt Kommunereform i Lofoten:

Prosjektet skal belyse fordeler og ulemper knyttet til etablering av ny kommunestruktur/sammenslåing av kommuner, og slik utrede muligheter for - og ønske om - eventuell sammenslåing av kommuner i Lofotregionen, basert på Regjeringens forslag om kommunereform.

Mandat for utredning av kommunereform, februar 2015

Viktige forutsetninger for arbeidet:

En mulig «ny kommune» som skal etableres, driftes og videreutvikles med utgangspunkt i hver av de gamle kommunenes tradisjoner, fortrinn, sterke sider og utfordringer. Struktur, organisasjonskultur og systemer skal vektlegges, og utvikling av nærdemokrati skal gis høy prioritet. Samarbeidet om sammenslåing skal preges av likeverdighet, raushet og forståelse for hverandres ståsted.

Mandat for utredning av kommunereform, februar 2015



Bilde 2. Surfere og sauer på Flakstad. Foto: Are Johansen.

4 Kriterier for god kommunestruktur

Kommunal og Moderniseringsdepartementet (KMD) satte 4. januar 2014 ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg som fikk i oppdrag å se på oppgaveløsning i kommunene. Utvalget fikk et todelt oppdrag:

1. På fritt faglig grunnlag skal Ekspertutvalget gjennomgå og foreslå prinsipper og kriterier for en ny kommuneinndeling. Kriteriene skal i sum ivareta kommunens fire roller som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
2. Ekspertutvalgets neste oppgave er å analysere og vurdere eksempler på enkelte oppgaver som det kan være aktuelt å overføre til kommunene, forutsatt større og mer robuste kommuner. Utvalget skal vurdere eksempler på oppgaver innen tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling.

I sin første rapport anbefalte Ekspertutvalget ti kriterier rettet mot kommunesektoren, og to kriterier rettet mot staten. Disse følger under.

Kriterier for kommunene:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
8. Høy politisk deltagelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Kriterier for staten:

1. Bred oppgaveportefølje
2. Statlig rammestyring

Med bakgrunn i disse kriteriene kom Ekspertutvalget med tre anbefalinger for en god kommunestruktur.

1. Kommunene bør ha minst 15000–20000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning
2. Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder
3. Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer.

Kriterier for god kommunestruktur. Mars 2014

5 Nye oppgaver

Stortingsmeldingen om nye oppgaver bygger på Ekspertutvalgets anbefalinger. Følgende oppgaver kan utføres av kommuner som har mellom 15-20.000 innbyggere:

- Habilitering og rehabilitering
- Hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne
- Barnevernsinstitusjoner og fosterhjem
- Arbeidsmarkedstiltak i skjermet sektor
- Virkemidler for lokal nærings- og samfunnsutvikling

Stortingsmelding nr. 14, 2014-2015

5.1 Nye oppgaver, Ekspertutvalget og stortingsmeldingen

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Ekspertutvalget legger opp til at kommunene generelt skal få større ansvar og mer frihet fra statlig styring.

Det blir ikke automatisk flere oppgaver til alle store kommuner. Det vil bli en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Midler som i dag kanaliseringen via fylkeskommunene kan bli overført direkte til større kommuner som har kapasitet og ønsker om å ivareta disse funksjonene.

Oppgaver som kan bli aktuelle for kommune ved en sammenslåing:

- Tannhelse
- Rehabilitering
- Basishjelpemidler
- Distrikts psykiatriske senter (DPS) (forsøk)
- Barnevern
- Familievern
- Boligtilskudd
- Varig tilrettelagt arbeid
- Arbeids- og utdanningsreiser
- Finansiering pasienttransport
- Tilskudd frivillighetssentraler
- Forenkling av utmarksforvaltning
- Motorferdsel
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Større handlingsrom i plan- og byggesaker
- Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk
- Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv
- Konesjonsbehandling, småkraftverk
- Enkeltutslippstillatelser, forurensingslov
- Naturforvaltning

I sluttrapporten har Ekspertutvalget pekt på følgende områder der større kommuner kan få mer ansvar:

- Psykisk helsevern
- Tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Habilitering og rehabilitering
- Hjelpemidler
- Barnevern
- Arbeidsmarkedstiltak
- Videregående opplæring
- Kollektivtransport
- Fylkesveger
- Virkemidler for lokal nærings- og samfunnsutvikling

Sluttrapport fra ekspertutvalg. Desember 2014

I Lofoten er det gjennomført to prosjekter som berører områder innenfor det Ekspertutvalget har drøftet som naturlige oppgaver for større kommuner.

- Miljørettet helsevern er en oppgave som bør løses i felleskap. Dette omfatter de faktorer som til enhver tid direkte eller indirekte kan innvirke på befolkningens helse, som biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer. **“Helsesamarbeid i Vest-Lofoten” arbeidsgruppe 3 i sin sluttrapport av 4. 5.2011.**
- Alle kommunene har en utfordring i med hensyn på at ingen av dem har etablert forsterkede omsorgsboliger med bemanning. Dette medfører at kommunene må kjøpe slike plasser hos private organisasjoner (KOA, RIBO o.l). **“Forpliktende organisatorisk samhandlingsplan innen det psykiske helsefeltet mellom fire kommuner i Lofoten og NLSH HF ved DPS Lofoten”. Rapport 2012-2013.**

6 Geografi og demografi

6.1 Geografi

Lofoten stikker som en tommelfinger ut i Norskehavet og kommunene ligger etter hverandre. Dermed er det korte felles grenser mellom kommunene og mindre å hente på geografisk nærhet over kommunegrensene. Dette har betydning både for muligheten og ønsker om å endre på strukturer som krever geografisk nærhet. For eksempel barnehager, skoler og brukertilpassede tilbud.

Kommune	Areal
Vestvågøy	425 km ²
Flakstad	178 km ²
Moskenes	119 km ²
Sum	722 km ²

Tabell 6.1 Areal.



Figur 6.1 Avstand mellom kommunesentrene.

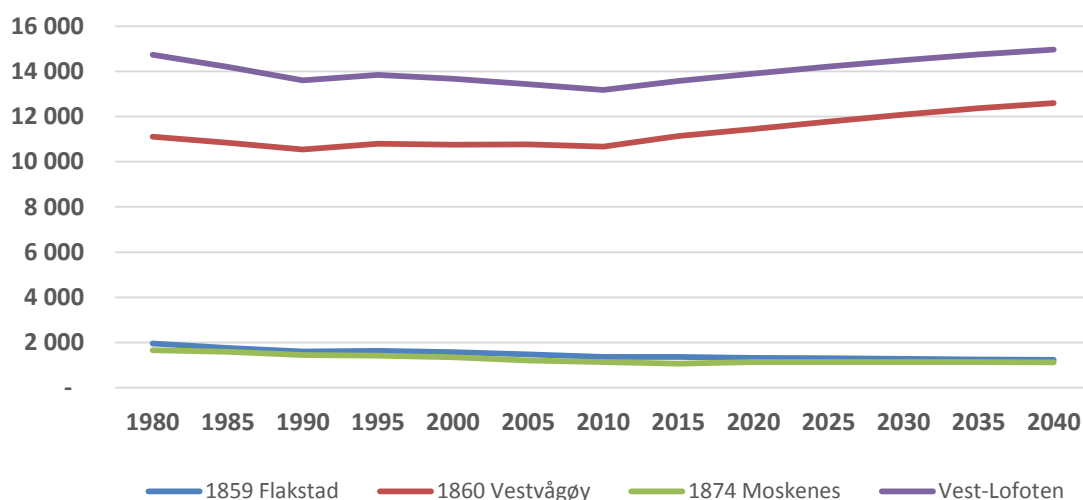
Konseptutredningen for Veipakke Lofoten angir redusert kjøretid på 15 minutter mellom Leknes og Å. Det mest av denne innsparingen kommer med Beinveien slik at reisetida mellom Reine og Ramberg blir lite påvirket (<http://www.vegvesen.no/Europaveg/e10lofoten>).

6.2 Demografi

Folketallet i de tre kommunene har variert over tid. Vestvågøy hadde en nedgang rundt år 2000, men har etter dette en jevn vekst og er nå tilbake på 1980 nivå. Flakstad og Moskenes har en jevn nedgang i folketall i samme periode.

6.2.1 Befolkningsutvikling

Det samlede folketallet for de tre kommunene pr. 2. kvartal 2015 er 13.576 og dette er 101 færre enn i 2010.



Figur 6.2 Befolkningsutvikling 1980 - 2015 og fremskriving etter middelalternativet . SSB

Figur 6.2 viser utvikling i befolkningen fra 1980 og fremskrevet etter middelalternativet frem til 2040. Middelalternativet bygger på forutsetning om middels utvikling av fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring. Både Flakstad og Moskenes har hatt en jevn nedgang i folketall i perioden. Vestvågøy har hatt to korte perioder med en liten nedgang, men hovedtendensen er økning i folketallet. Det er beregnet en jevn vekst frem mot 2040. Befolkningsveksten i Vestvågøy er ikke tilstrekkelig til å kompensere for nedgangen i befolkning i de to andre kommunene.

Framskrivning av befolkningen foretatt av SSB frem til 2040 basert på middelalternativet viser en nedgang i folketallet i Flakstad med 107, en økning i Moskenes på 55 og en økning i Vestvågøy med 1.460 fra 2014 til 2040. Totalt folketall i Lofoten kommune er beregnet til 14.957 innbyggere i 2040.

6.2.2 Befolkningssammensetning

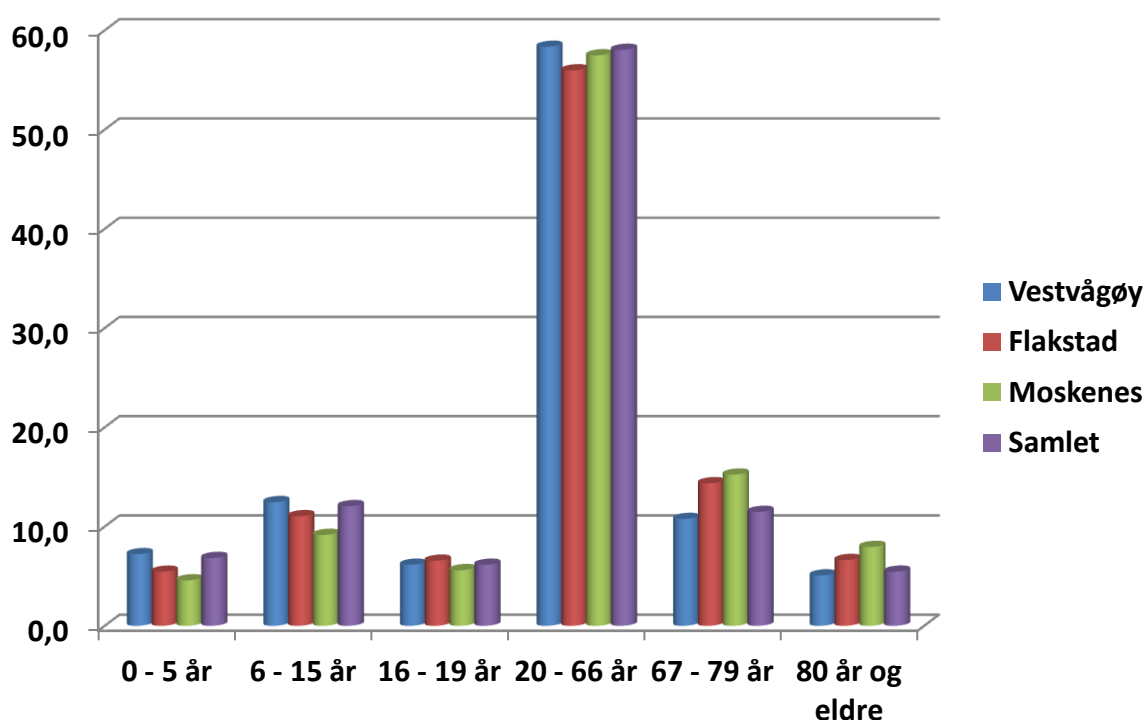
Befolkningssammensetningen har mye å si for behovet for kommunale tjenester og inntekt gjennom skatteinnngang. Tabell 6.2 viser fordeling i befolkning pr. 2014 og tabell 6.3 viser fremskrevet sammensetning i 2040 ut fra SSB sitt middelalternativ.

Befolkningstall og sammensetning i grupper er viktige faktorer i arbeidet med å planlegge tjenestetilbudet. Når man fremskriver utviklingen ligger det en usikkerhet i forhold til endringer i samfunnsutvikling og økonomi. Det er også usikkerhet knyttet til hva tjenestebehovet vil være

fremover. Folkehelse og teknologisk utvikling innen helsesektoren vil ha stor betydning for omfang og innhold i tjenestene innenfor for eksempel eldreomsorgen.

Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Vestvågøy	804	1 388	685	6 499	1 199	565
Flakstad	74	150	89	760	195	90
Moskenes	49	98	60	615	163	85
Samlet	927	1 636	834	7 874	1 557	740

Tabell 6.2 Folketall 2014 fordelt på aldersgrupper. Kilde: SSB

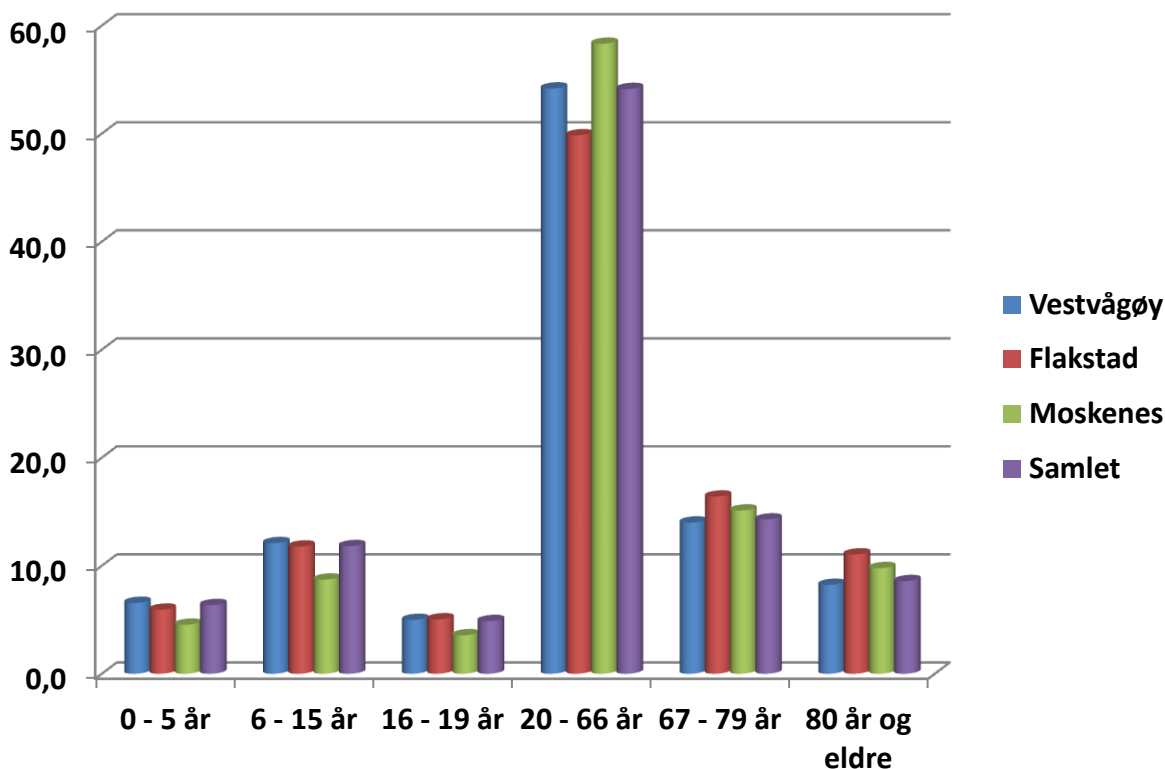


Figur 6.3 Folketall 2014 fordelt på aldersgrupper i prosent av totalt antall innbyggere. Kilde: SSB

Figur 6.3 viser at Lofoten kommune får en fordeling mellom aldersgrupper som ligger nær opp til Vestvågøy. Dette skyldes at folketallet i Vestvågøy er så mye større enn i de andre kommunene.

Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Vestvågøy	826	1 523	627	6 825	1 763	1 036
Flakstad	73	145	62	614	202	136
Moskenes	51	98	40	656	170	110
Samlet	950	1 766	729	8 095	2 135	1 282

Tabell 6.3 Folketall 2040 fordelt på aldersgrupper ut fra middelalternativet. Kilde: SSB



Figur 6.4 Fremskrevet folketall 2040 fordelt på aldersgrupper i prosent av totalt antall innbyggere.
Kilde: Ny kommune

En sammenligning mellom tabell 6.2 og 6.3 viser at de største endringene i befolkningssammensetning gjelder Vestvågøy for aldersgruppen 6 – 15 år og samtlige kommuner for aldersgruppen over 80 år. Disse er markert med kursiv og utheving av tall i tabell 6.3. Også i 2040 vil den store andelen av befolkningen i Vestvågøy virke utjevne.

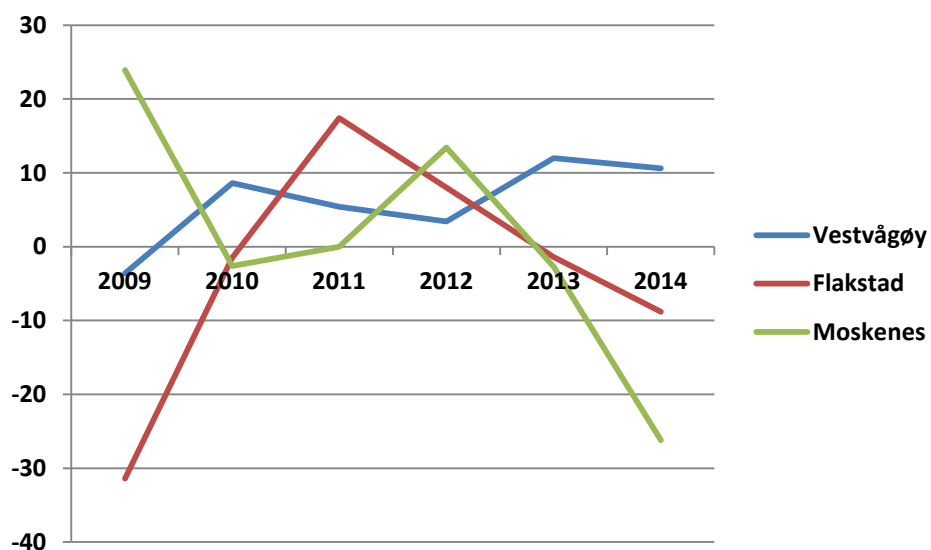


Bilde 3. Fiskerinæringen bidrar med mange arbeidsplasser på landsida. Bilde: Kjersti Isdal.

I Moskenes viser framskrivingen til 2040 at andelen av befolkningen mellom 20 og 66 år forventes å være uendret. Andelen over 80 år øker i alle kommunene (Figur 6.4).

I de siste årene har Lofoten som region opplevd en positiv utvikling med større vekst i andel av befolkningen i aldersgruppen 20 – 40 år enn resten av Nordland (Indeks Nordland, 2015)

Figur 6.5 viser at Vestvågøy har netto innflytting siden 2010 mens det er stor variasjon i Flakstad og Moskenes. Det var flere som flyttet ut av, enn inn til Moskenes og Flakstad i 2014. Antall utflyttere i Moskenes var spesielt stor i 3. kvartal 2014.



Figur 6.5 Innflytting og utflytting pr. 1000 innbyggere KILDE: Kostra, tabell 49022014.

Når det gjelder andel innvandrere i de tre kommunene er andelen økende. Ved årsskiftet 2014/15 var 6,5 % av befolkningen i Flakstad innvandrere. Tilsvarende tall for Vestvågøy var 8,7 % og Moskenes 14 %. En stor andel innvandrerbefolkning kan ha betydning for stabiliteten i bosettingen over tid.



Bilde 4. Sørvågen i Moskenes. Foto: Kjersti Isdal

7 Tjenester og struktur

Kommunen har ansvaret for tjenestetilbudet til innbyggerne innenfor barnehage, grunnskole, eldreomsorgen og primærhelsetjenesten. Kommunen skal også legge til rette for bosetting, kultur og næringsliv. I dette kapitlet vil en gå nærmere inn på de ulike områdene.

7.1 Tjenester og struktur

Målet med en større kommune er at kvaliteten på kommunale tjenester skal opprettholdes eller forbedres. Kvaliteten på tjenestene må leveres som et minimum i henhold til forskrifter.

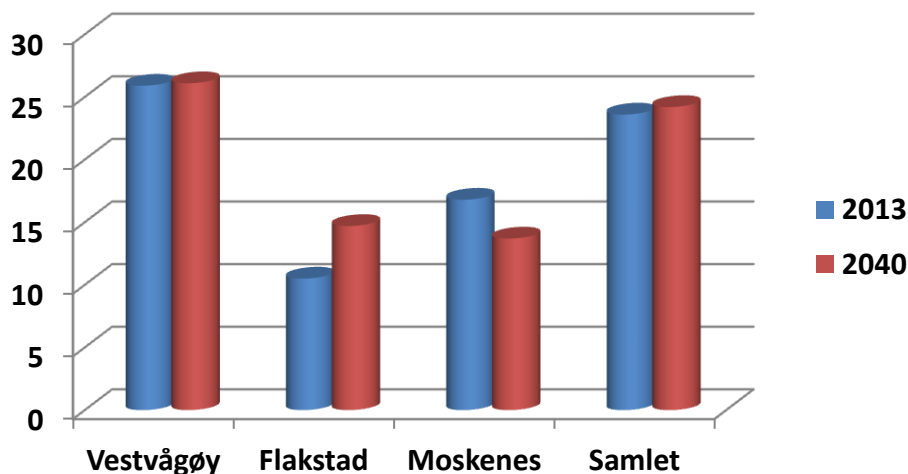
Det er naturlig å gjennomføre brukerundersøkelser for å vurdere utviklingen. Så lenge det er formålstjenlig bør disse undersøkelsene også kunne brukes til å vurdere utviklingen i de tre opprinnelige kommunene for å dokumentere hvordan endringene har slått ut.

7.1.1 Barnehager

Det er totalt 21 barnehager i de tre kommunene. Vestvågøy har 2 kommunal og 16 private. I Flakstad og Moskenes er det 1 kommunal og 1 privat (Tabell 7.1).

Eier	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Kommunal	2	1	2
Privat	16	1	

Tabell 7.1 Antall barnehager. Kilde: Kommunene.



Figur 7.1 Anslått fremtidig tjenestebehov for barnehagesektoren. Årsverk pr. 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder. Kilde: <http://www.nykommune.no>

Figur 7.1 viser omfanget av årsverk i barnehagesektoren for å dekke behovet i 2013 og ved middels fremskrevet befolkningsutvikling til 2040.

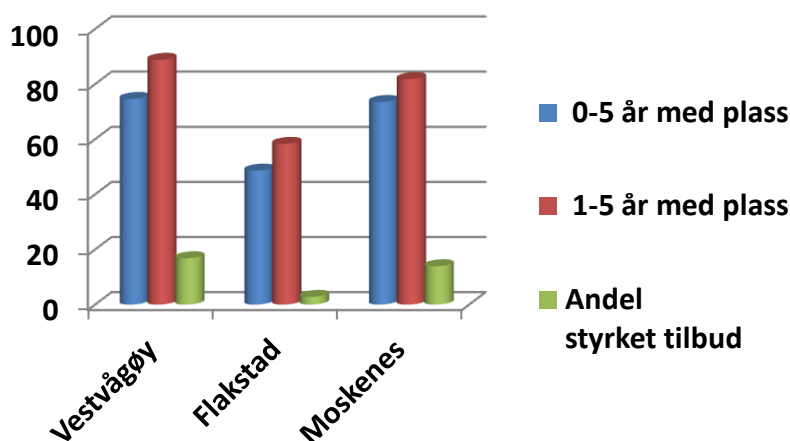
Når tallene som ligger bak figur 7.1 kobles med forventet befolkningsutvikling og antall barn i alderen 0 – 5 år i 2040 (tabell 7.2) ser en at det samlede tjenestebehovet i kommunene pr. yrkesaktiv vil være relativt stabilt. For Moskenes er det beregnet en økning i befolkning og stabilt antall barn. Vestvågøy påvirkes ikke i synlig grad på grunn av økning i befolkning og en beskjeden økning i antall barnehagebarn.

Kommune	0 - 5 år	
	2014	2040
Vestvågøy	804	826
Flakstad	74	73
Moskenes	49	51
Samlet	927	950

Barnehagedekningen i Vestvågøy og Moskenes for alle barn i gruppen 0 – 5 år er i underkant av 75 % mens den i Flakstad er på under 50 %. For gruppen 1 – 5 år stiger andelen, men med like innbyrdes forskjeller. En økt etterspørsel etter barne-hageplasser som følge av endring i befolkningens innstilling til bruk av barnhage kan bli utfordrende for Flakstad.

Tabell 7.2 Antall barnehagebarn.
KILDE: SSB

Vestvågøy og Moskenes har størst andel barn med styrket tilbud (Figur 7.2).



Figur 7.2 Nøkkeltall for barnehagesektoren. KILDE: KOSTRA 2014.

Vestvågøy kommune bruker betydelig mer pr. barnehagebarn enn de andre kommunene (Tabell 7.3). Det er vanskelig å finne en entydig forklaring på den store forskjellen. Tildelingspraksis er en del av forklaringen.

Netto driftsutgifter	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Pr. innbygger 1-5 år	125 853	80 517	76 250

Tabell 7.3 Netto driftsutgifter i barnehagesektoren. KILDE: KOSTRA 2014.

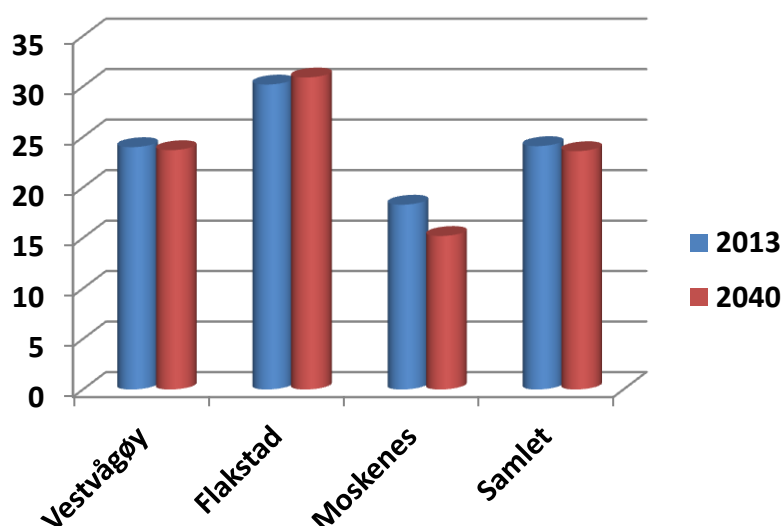
7.1.2 Grunnskoler

Det er totalt 12 grunnskoler i de tre kommunene. I Vestvågøy er det 6 kommunale og 2 private, i Flakstad 2 kommunale og 1 privat og i Moskenes 1 kommunal skole (Tabell 7.4).

Eier	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Kommunal, barnetrinn	2	1	
Kommunal, barne- og ungdomstrinn	4	1	1
Privat, barnetrinn	1		
Privat, barne- og ungdomstrinn ¹	1	1	

Tabell 7.4 Antall grunnskoler. ¹ Oppdøl Montessorriskole har fått godkjent ungdomstrin Kilde: Kommunene.

Sammenholder en tallene som ligger bak figur 7.3 med befolkningsutvikling og antall elever i grunnskolen for 2040 ser en at det samlede tjenestebehovet pr. innbygger i kommunene vil synke svakt frem til 2040. Elevtallet vil øke med 130 elever og økningen skjer i Vestvågøy (Tabell 7.5).



Figur 7.3 Anslått fremtidig tjenestebehov for grunnskole- sektoren. Årsverk pr. 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder. Kilde: <http://www.nykommune.no> SSB

Kommune	6 - 15 år	
	2015	2040
Vestvågøy	1 388	1 523
Flakstad	150	145
Moskenes	98	98
Samlet	1 636	1 766

Flakstad har betydelig høyere kostnad i skolesektoren målt pr. innbygger, enn de to andre kommunene. Det er flere faktorer som påvirker kostnadene ved skoledrift, og det er vanskelig å finne entydige indikatorer på hva som skal til for å ha en god kvalitet innenfor sektoren.

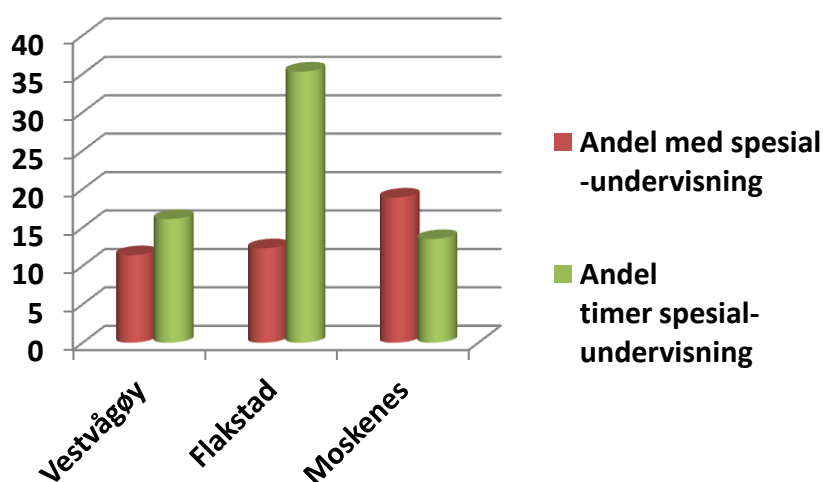
Tabell 7.5 Antall elever i barne- og ungdomsskolen. Kilde SSB

Tabell 7.6 viser at Vestvågøy kommune har lavest kostnad pr. elev, mens kostnadene er størst i Flakstad. Moskenes bruker også mer pr. elev enn Vestvågøy. I gjennomsnitt har Vestvågøy de største skolene, men her er det Leknes Barne- og ungdomsskole som trekker opp. I gruppestørrelse ligger Vestvågøy og Moskenes likt, mens Flakstad har mindre grupper.

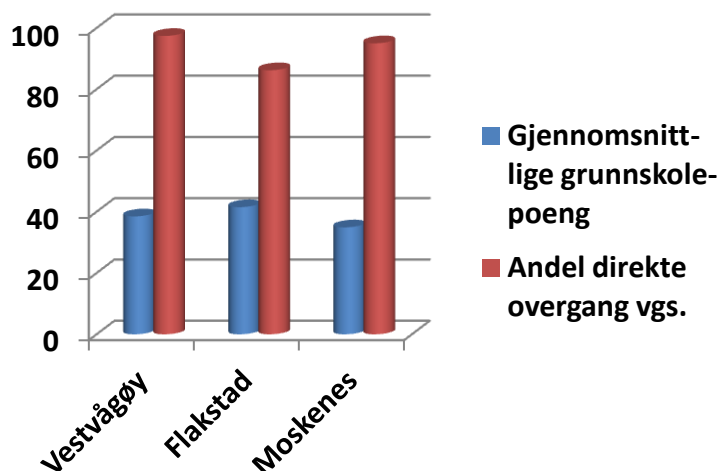
Netto driftsutgifter	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Pr. innbygger 6-15 år	106 545	162 933	144 510
Elever pr. kommunal skole, gj.snitt	213	66	95
Gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn, gj.snitt	12	8	12,5

Tabell 7.6 Netto driftsutgifter i grunnskolesektoren. KILDE: KOSTRA 2014.

Moskenes har størst andel elever med spesialundervisning, mens Flakstad har størst andel timer med slik undervisning (Figur 6.4).



Figur 7.4. Omfang av spesialundervisning. KILDE: KOSTRA 2014



Figur 7.5 Resultater skole. KILDE: KOSTRA 2014

Som en ser av figur 7.5 hadde Flakstad høyest gjennomsnittlig grunnskolepoeng, men lavest andel med direkte overgang til videregående skole i 2014.

En sammenligning på kommunenivå blir preget av forskjellen i antall elever mellom Vestvågøy og de andre.

Selv ved sammenligning mellom skoler med samme størrelse, er det vanskelig å trekke klare konklusjoner.

7.1.3 Pleie og omsorg

Innen pleie og omsorg vil målene for et godt tjenestetilbud for alle måtte videreføres i den nye kommunen. Dette er en stor og komplisert sektor. Økning i antall eldre og pleietrengende kan bli krevende for kommunene. Særlig fordi andelen av befolkningen i arbeidsdyktig alder går ned. Tjenesten krever både flere hender i arbeid og løsninger som både tar hensyn til kostnader og opplevd kvalitet. Det ser ut til at gode hjemmetjenester og nærhet til pårørende er viktig så lenge pleiebehovet er moderat, men at man etter hvert kommer i en situasjon der profesjonell hjelp og mye tilrettelegging av tilbud gir behov for flytting til helsesenter og andre institusjoner.

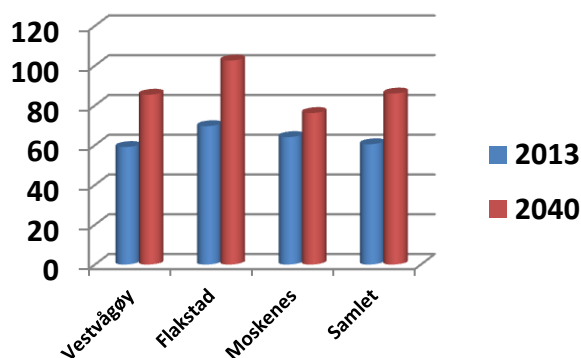
Innenfor sektoren har det over tid foregått store endringer i hvordan man organiserer tilbudene. Det skjer både en spesialisering og differensiering. Den nye kommunen vil ha 4 tradisjonelle eldreinstitusjoner. Av disse ligger 2 i Vestvågøy. Her er det et sykehjem for demente (54 plasser) og et somatisk sykehjem (48 plasser) med korttidsplasser og langtidsplasser.

Det er naturlig at hjemmetjenestene beholder sine lokale baser, men at man samtidig kan oppnå gevinst gjennom felles ledelse.

Institusjon	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Sykehjem	2	1	1
Stasjon hjemmetjenester	5	1	1
Omsorgsboliger døgnbemanning	52		
Eldrebolig/omsorgsboliger	184	17	18

Tabell 7.7 Enheter innen pleie og omsorg. Kilde: Kommunene.

I tillegg er det et større omsorgsboligkompleks (52 plasser) med egen heldøgns bemanning. I Flakstad har ett sykehjem med 17 ordinære plasser. Det er bygget en demensavdeling i tilknytning til sykehjemmet med 6 boenheter. Disse fungerer pr. dato som omsorgsboliger for eldre med et større hjelpebehov enn hjemmeboende. Moskenes har ett sykehjem.



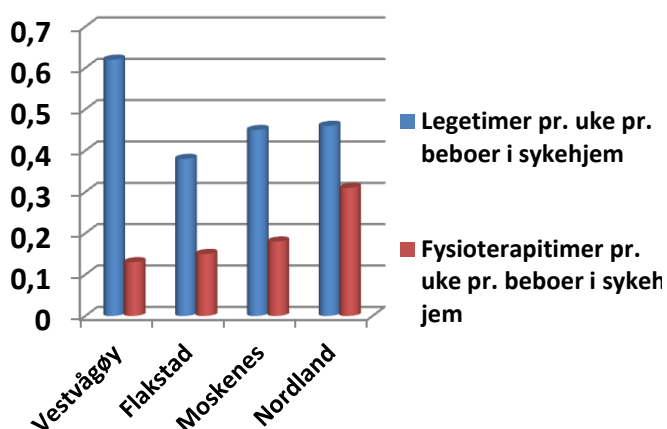
Figur 7.5 Anslått fremtidig tjenestebehov for pleie- og omsorgssektoren. Årsverk pr. 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder.
<http://www.nykommune.no> SSB

Vestvågøy kommune er også vertskommune for Utviklingssenter for hjemmetjenester i Nordland fylke. Dette er en funksjon tildelt av Helsedirektoratet der målsettingen er "å fremme fagutvikling og forskning innen hjemmetjenester og sykehjem, for videre å spre kunnskap både innad i fylket, og nasjonalt».

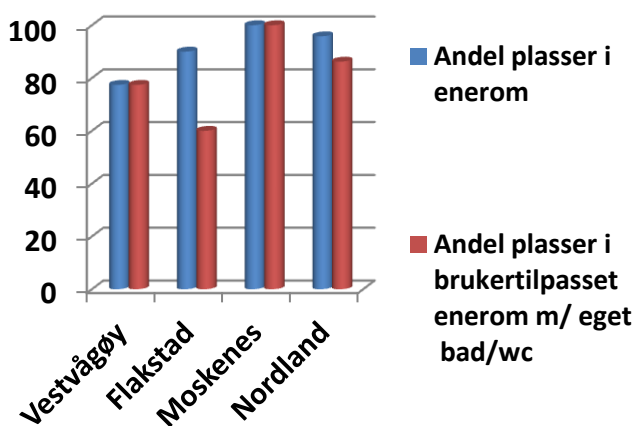
Kommune	80 år og over	
	2014	2040
Vestvågøy	565	1 036
Flakstad	90	136
Moskenes	85	110
Samlet	740	1 282

Tabell 7.8. Antall innbyggere fra 80 år og oppover. Kilde SSB

Sammenholder en tallene som ligger bak figur 7.5 med befolkningsutvikling og antall innbyggere i aldersgruppen 80 og over i 2040 ser en at det samlede tjenestebehovet pr. innbygger vil øke i alle kommunene. Økningen i antall eldre er størst i Vestvågøy med 471 personer (Tabell 7.8). Isolert sett er det Flakstad som får den kraftigste økningen i tjenestebehov målt i årsverk pr. 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder, mens Moskenes er lavest i 2040 (Figur 7.5).



Figur 7.6 Lege og fysioterapi sykehjem. KILDE: KOSTRA 2014



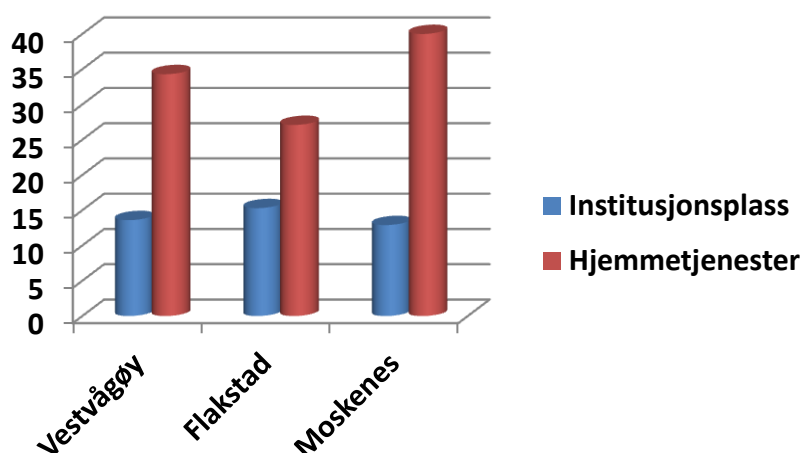
Figur 7.7 Andel plasser i enerom sykehjem. KILDE: KOSTRA 2014

For å belyse kvaliteten på tjenesten er det hentet inn nøkkeltall fra Kostra. Disse er sammenholdt med tallene for Nordland. Når det gjelder legetimer pr. beboer i sykehjem ligger Vestvågøy høyest av de tre kommunene og høyere enn snittet for Nordland, mens Flakstad ligger under snittet og lavest av de tre kommunene. For fysioterapi ligger alle under snittet for fylket. Moskenes ligger høyest og Vestvågøy lavest (Figur 7.6).

En sammenligning av tilbudet når det gjelder enerom viser at Vestvågøy ligger lavest av de tre kommunene og lavere enn snittet for Nordland. Flakstad har større andel enerom enn Vestvågøy, men færre andel plasser som er brukertilpasset. Moskenes har full dekning for begge (Figur 7.7)

Rangering av kommuner i forhold til hverandre må brukes med forsiktighet. Dette er særlig viktig innen en så komplisert sektor som helse og omsorg. Helsetilstand og alvorlighetsgrad på heleproblemer påvirker behovet for ressurser. Dette gjør også at vurderinger av fremtidige behov blir vanskelig. En økt andel av eldre vil være en utfordring. Hvordan utfordringene vil bli avhenger av faktorer som folkehelse, pensjonistenes økonomi, privat kontra offentlig tilbud mv.

Figur 7.8 viser at andelen av befolkningen over 80 år som bruker institusjonsplass er relativt lik mens bruken av hjemmetjenester er høyest i Moskenes og lavest i Flakstad.



Figur 7.8 Andel innbyggere 80 år eller mer som har tilbud om institusjonsplass eller hjemmetjenester. KILDE: KOSTRA 2013

Utviklingen innen medisinsk forskning, behandlingsmuligheter for kroniske sykdommer og ved skader og ulykker fører til større tilfang av brukere med stort behov for oppfølging. En del av dem som trenger slik oppfølging må i dag flytte ut av regionen for å få et tilbud. En større kommune kan ha bedre mulighet for å gi tilpassede tilbud, fordi antall brukere blir stort nok til å forsvare etablering av ett tilbud.

7.1.4 Lege, helse- og tannhelsetjenester

Institusjon	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Leger	12	1	1
Legehjemler ¹	13	3	2
Tannlege	2	0	1
Legevakt	1	Interkommunal	Interkommunal
Ergoterapi	1	0	0
Fysioterapi ²	8,25	1	1
Frisklivssentral	0,5	0,5	0
Folkehelsekoordinator	1	0,5	1
Familiekoordinator	0,8		
Psykolog fra 01.01.16	1		
Jordmortjeneste	40% NLSH	10 % NLSH	10 % NLSH
Helsesøstertjeneste	8,2	1	1

Tabell 7.9 Tilbud innen helsesektoren. Antall stillingshjemler ¹ Alle kommunene har kommunelege.

² Fysioterapi på to steder. Kilde: Kommunene.

7.1.5 Spesialiserte tjenester

Spesialiserte tjenester som barnevern, rus, psykisk helse og demensbehandling krever høy kompetanse. I tillegg kan det være vanskelig både å være fagperson og bruker i så små miljøer som selv Vestvågøy er. Spesialiserte tjenester kan samlokaliseres for å skape sterke fagmiljøer med relevant kompetanse, men dette er ikke til hinder for desentraliserte tilbud i form av kontordager og lignende.

Tjeneste	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Barnevern	13	Interkom.	Interkom.
Familievernkontor	1	0	NAV
Flyktningkontor	12	0	0
Psykisk helse	11	1	1
PPT	6	Vest-Lofoten	Vest-Lofoten
Krisesenter	Vesterålen	Vesterålen	Vesterålen
Rusbehandling/omsorg		0	1
Veterinær	4 - 5	0	0

Tabell 7.10 Spesialiserte tjenester. Antall stillingshjemler. Kilde: Kommunene.

Flakstad og Moskenes samarbeider om barnevernstjenesten. Arbeidet ledes fra Flakstad.

7.1.6 NAV kontor

NAV tjenesten i Nordland er organisert i 9 tjenesteområder, der Vågan, Vestvågøy, Flakstad og Moskenes utgjør et tjenesteområde. I utgangspunktet var Vestvågøy vertskommune for NAV Vest-Lofoten med hovedkontor på Leknes. Denne ordningen ble avvirket i 2014, slik at det i dag er selvstendige NAV-kontor med daglige leder i hver kommune. Kontoret på Leknes har et faglig ansvar for de ansatte for kurs, opplæring og tiltaksrapportering. Kontorene har felles avtale med NAV Nordland. Totalt er det i dag 26,4 årsverk, 16,9 statlige og 9,5 kommunale. I hver av kommunene er det 20,4 årsverk i Vestvågøy, 3 årsverk i Flakstad og 3 årsverk i Moskenes.

Kommunene har valgt ulike løsninger for hvilke kommunale tjenester som er lagt til NAV-kontorene (Tabell 7.11).

Tjeneste	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Øk. rådgivning/gjeldsrådgivning	x	x	x
Midlertidig husvære/bolig for vanskeligstilte		x	x
Forvaltning av øk. ytelser			x
Kvalifiseringsprogram	x	x	x
Rusmiddel/Oppfølging	x	x	x
Husbanken		x	
Bostøtte		x	
Utbedringstilskudd		x	
Støttekontakt			x

Tabell 7.11 Kommunale tjenester som er overført til NAV.

7.1.7 Tekniske tjenester

De tekniske tjenestene er viktige for å holde samfunnet i gang. Teknisk personale må være til stede i kommunene. Det er mulig å spesialisere enkeltpersoner til oppgaver som dekker hele Lofoten kommune, selv om vedkommende har arbeidsplass på for eksempel Reine.

Tjeneste	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Vann og avløp	7	2	1
Feier	1	0,75	Vestvågøy
Brannvern	1	0,5	Vestvågøy
Havneforvaltning	1	0,2	Teknisk
Eiendomsforvaltning	Eiendomsdrift	2	1
Kommunale boliger	Boligstiftelsen	2	1

Tabell 7.12 Tekniske tjenester. Antall stillingshemler. Kilde: Kommunene.

7.1.8 Planlegging og næringsutvikling

Oppgave	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Plan og teknikk	4,5	0,4	Midlertidig
Næringskonsulent	1	0,4	Saksbeh.
Landbruksansvarlig	1	0,4	
Oppmåling	1,5	0,5	1

Tabell 7.13 Planlegging og næringsutvikling. Antall stillingshemler. Kilde: Kommunene.

Kommunene har utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse innen planarbeid. Dette kan føre til forsinkelser i forbindelse med etablering eller utvidelse av for eksempel næringsvirksomhet. Det har vist seg vanskelig å finne pålitelige tall på saksbehandlingstid og lignende fra alle kommunene. Tall i KOSTRA viser store forskjeller fra år til år og ulike rapportering.

En større kommune forventes å kunne ivareta næringsutvikling med større tyngde. Den største synergieffekten vil sannsynligvis ligge innenfor areal- og ressursforvaltning og planlegging. Ved en sammenslåing av de tre kommunene er det naturlig å gjøre en vurdering av hvordan utviklingsarbeidet har vært organisert, og hva man kan lære av dette. For eksempel hvordan Flakstad Utvikling har bidratt i Flakstad. Vestvågøy og Flakstad kjøper tjenester fra Norsk Landbruksrådgiving Lofoten innen landbruk.

7.1.9 Kultur og idrett

De tre kommunene har ett allsidig kulturtilbud. Samtlige kommuner har forsamlingslokaler, kino, gressbaner, idrettshall eller gymsal mv. Ramberg har lang tradisjon innen revy og sangkor. Det er også et allsidig tilbud innen kultur gjennom en rekke arrangementer og festivaler. Eljazzen, Reine Ord, Lofoten Internasjonale Kammermusikkfestival er eksempler på dette.

Institusjon	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Folkebibliotek	1	1	1
Kunstgrasbaner	6	1	1
Idrettshaller	3	Gymsal	Gymsal
Basseng	4	1	1
Kino	1	1	1

Tabell 7.14 Antall anlegg knyttet til kultur og idrett. Moskenes og Flakstad har privat kinodrift.

I Vestvågøy har Lofothallen AS ansvaret for drift og normalt vedlikehold av Lekneshallen, Gravdalshallen og Lofothallen.

Det er mange utøvende kunstnere i området. For eksempel er smeden i Sund og Glashytta på Vikten kjent over hele landet og viktige som turistmagneter.

En rekke museer, som for eksempel Fiskerimuseet på Å og Lofotr Vikingmuseum på Borg, er viktige kulturbærere og populære som turistmål.

Figurteateret i Stamsund har opparbeidet seg internasjonalt ry. Meieriet kultursenter vil bli ett regionalt senter for Vestlofoten. I tillegg arrangerer Lofoten Kulturhus i Svolvær og Lofothallen større konserter. Kommunene har kulturskoler som driver et utstrakt samarbeid.

Lofoten er også blitt kjent for sin matkultur. Først og fremst gjennom tørrfisk, men også dyktige småskalaprodusenter som baserer seg på råvarer fra fiskeri og landbruk. Flere oster fra lokale produsenter er godkjent som spesialiteter. Lofotlam har geografisk beskyttelse og tørrfisk fra Lofoten er en internasjonal spesialitet på linje med parmaskinke og champagne. Det er også mange flinke kokker i regionen som gir de besøkende en god matopplevelse.

Idrettslagene og andre organisasjoner gjør en stor innsats for å gi tilbud til barn og unge. Dette er viktig både for trivsel og for å fremme folkehelse.

Kultursektoren er viktig både som trivselsfaktor, verdiskaper og markedsfører. Sektoren har stor betydning for sysselsettingen.

7.1.10 Kommunikasjon og samferdsel

Lofoten kommune må arbeide for god fysisk og digital kommunikasjon både eksternt og internt. KVVU-Lofoten blir et viktig instrument i arbeidet med å sikre gode veier både internt i Lofoten kommune og til nabokommunene.

7.1.11 Klima og miljø

Lofoten kommune må legge nye planer for å ivareta klima og miljø på en god måte. Vestvågøy kommune har miljøvernleder. Alle kommunene har klimaplan.

7.1.12 Frivillige lag og foreninger

Frivillige lag og foreninger er viktige for lokalmiljøene og for kommunen. I en ny kommune vil satsing på disse aktørene være viktig for å motvirke unødvendig sentralisering og en følelse av maktesløshet. I Lofoten kommune må man stimulere de lokale kreftene slik at hele kommunen tas i bruk.

7.1.13 Kirker.

De tre kommunene har 8 kirkebygg og er ansvarlig for å sikre drift og vedlikehold av disse. En sammenslåing av kommunene vil gjøre det aktuelt å slå sammen administrative funksjoner, og å utnytte de samlede ressursene innen kirkesektoren på en bedre måte enn i dag.

7.2 Bygg og anlegg

Bygninger og veier medfører store vedlikeholdskostnader. Etterslep i vedlikehold fører etter hvert til behov for investeringer.

Anleggstype	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Kommunal bygningsmasse	64.053 m ²	10.000 m ²	6.500 m ²
Kommunale boliger ¹	300 stk	14 stk	37 stk
Vannledninger	159 km	13 km	6,1 km
Antall behandlingsanlegg vann	4 stk	3 stk	2 stk
Antall pumpestasjoner, vann	6 stk	3 stk	2 stk
Avløpsledning	56 km	5 km	5 km
Antall pumpestasjoner, avløp	7 stk	3 stk	6 stk
Kommunale veier	102 km	23 km	15 km

Tabell 7.15 Oversikt over kommunale anlegg. Opplysning fra kommunene. ¹ Vestvågøy Boligstiftelse har ansvaret i Vestvågøy.

7.3 Ansatte

Fordeling av de ansatte på aldersgrupper har betydning for rekruttering. Ansatte som nærmer seg pensjonsalder gir en viss fleksibilitet i forhold til omstrukturering. Samtidig kan det gi utfordringer på fagområder der det er vanskelig å rekruttere nye fagfolk.

Det er utarbeidet en rapport som blant annet omtaler rekrutteringsbehovet i kommunene. Det er bare Moskenes av de tre kommunene som har svart på spørsmålene, men rapporten gir likevel en god indikasjon på hvilke utfordringer man står overfor:

”Rekrutteringsbehovet er stort og voksende. På spørsmål om kommunene synes det er lett eller vanskelig å rekruttere til stillinger innen areal- og samfunnsplanlegging oppgir rundt 75 prosent av kommunene at de synes det er svært eller ganske vanskelig. Svarene for samfunnsplanlegging og arealplanlegging er her mer eller mindre sammenfallende. Nesten 90 prosent av kommunene ser behov for å rekruttere til stillinger innen areal -og samfunnsplanlegging i løpet av de fem nærmeste årene, både som følge av at folk slutter eller går av med pensjon, og at planutfordringene er i økende. Det estimerte årsverksbehovet basert på kommunene som har svart på undersøkelsen summerer seg til 615 de neste fem år, eller 120 årsverk pr. år. 9 av 10 bruker eksterne konsulenter. Det registreres en høy grad av konsulentavhengighet.” NIVI-rapport 2014-1

Tabell 7.16 viser at Vestvågøy og Flakstad har den største andelen av sin arbeidsstyrke i aldersgruppen over 59 år mens Moskenes har færrest under 30 år.

Det kan være nyttig å se på alderssammensetning for de ulike tjenesteområdene både i antall og alderssammensetning i en omstillingsprosess.

Kommune	Prosent av ansatte pr. aldersgruppe				
	Under 30	30 - 39	40 - 49	50 - 59	Over 59
Vestvågøy	11,7	19,7	28,8	26,4	13,4
Flakstad	7,3	16,6	37,2	24,2	14,7
Moskenes	1,8	23,7	27,7	37,3	9,5

Tabell 7.16. Prosentvis fordeling av ansatte etter aldersgruppe.

KILDE: KS sitt PAI - register pr. 01.12.13

Tabell 7.17 viser aldersfordeling i Vestvågøy kommune fordelt på tjenesteområder.

Områder	Under 40 år	40-49 år	50-59 år	Over 60 år	Totalt	Over 55 år	
						Antall	%
Strategisk ledelse/ støtteenheter	3	13	16	7	39	16	41
Utvikl/Komm/Service	25	28	35	19	107	34	32
Oppvekst	81	99	81	50	311	79	25
Helse	29	31	30	11	101	21	21
Omsorg	131	102	111	65	409	110	27
Vestvågøy Eiendomsdrift. KF	7	9	22	14	52	27	52
Alder fordelt totalt	276	282	295	166	1019	287	28

Tabell 7.17 Alderssammensetning for ansatte Vestvågøy kommune pr 31.12.2015 (hentet fra resultatdokument 2014)

7.4 Sykefravær

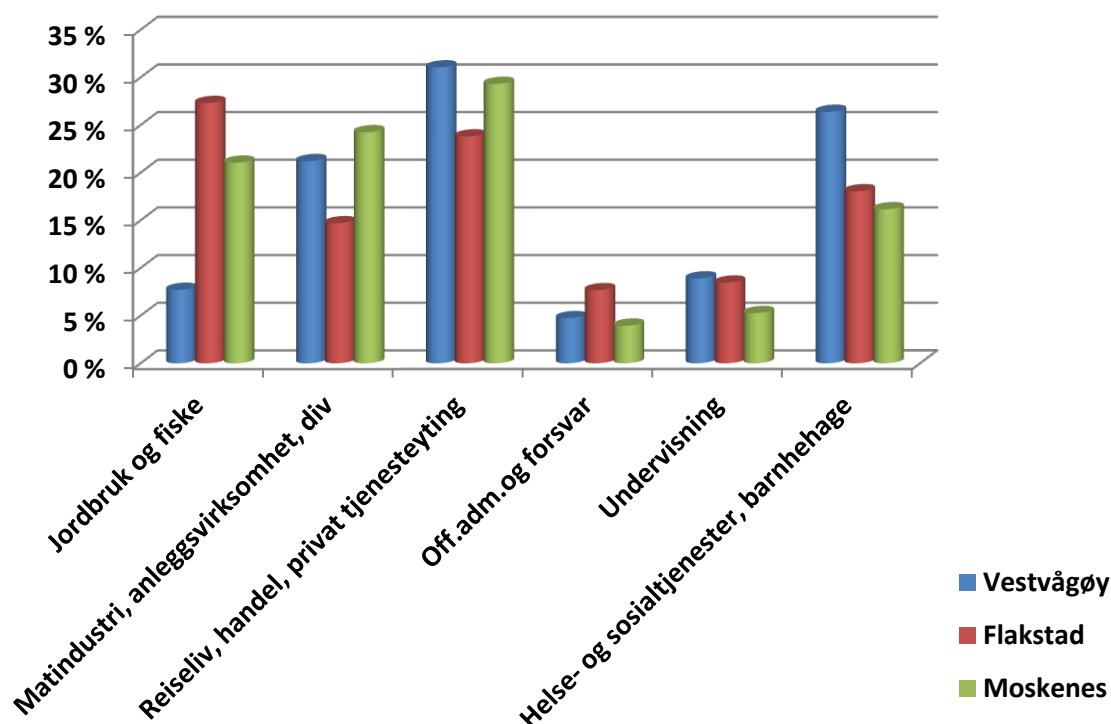
Samlet sykefravær i kommunene 2. kvart 2014 -1. kvart 2015 (12 mnd) var 12,27 % for Vestvågøy. 11,10 % for Flakstad og 6,23 % for Moskenes.

Sykefravær er en stor kostnadsfaktor. I følge tall fra NHO medfører en ukes sykefravær en kostnad for arbeidsgiver på 14.600 kr.

8 Næringsliv og arbeidsmarked

8.1 Næringsliv

Næringslivet i de tre kommunene er sammensatt. Reiseliv, handel og privat tjenesteyting er størst i Vestvågøy og Moskenes med rundt 30 % av de sysselsatte. I Flakstad utgjør disse næringene 24 % av sysselsettingen.



Figur 8.1 Prosentandel av sysselsatte fordelt på sektorer. Statistikk tilrettelagt av Vestvågøy næringsforum med basis i opplysninger fra SSB

I 2014 var det totalt 6.679 sysselsatte i de tre kommunene. Vestvågøy 5.517, Flakstad 626 og Moskenes 536.

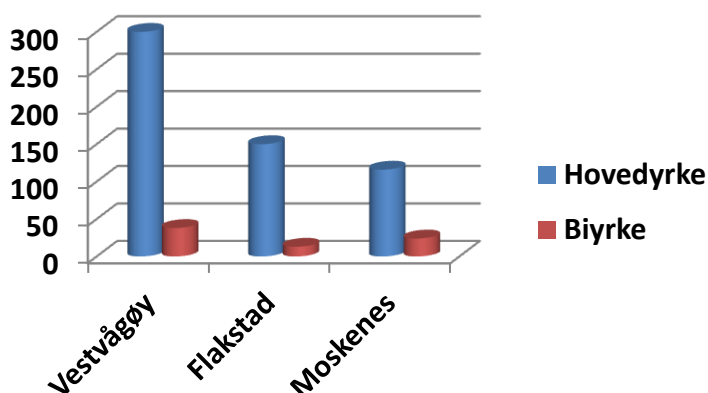
Helse- og sosialtjenester og barnehage og undervisning gjenspeiler folketallet med størst andel i Vestvågøy. Offentlig administrasjon og forsvar er størst i Flakstad med 8 %. Matindustri, anleggsvirksomhet er størst i Moskenes med 24 % og minst i Flakstad.

Fiske og landbruk gir mest sysselsetting i Flakstad med 27 % og Moskenes med 21 % mens Vestvågøy er nede i 8 %.

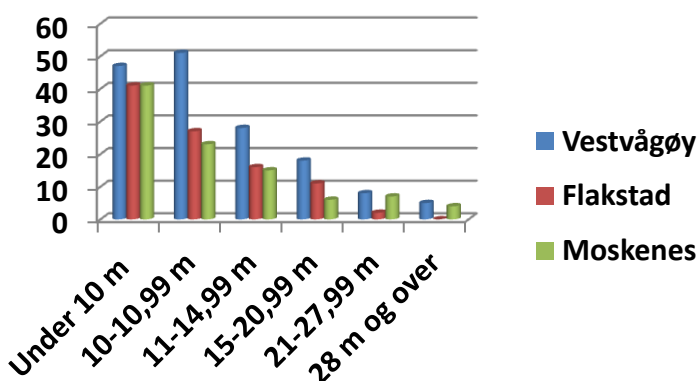
Samlet har jordbruk og fiske, matindustri og anleggsvirksomhet samt reiseliv, handel og privat tjenesteyting 60 % av sysselsettingen i Vestvågøy, 66 % i Flakstad og 75 % i Moskenes. Jordbruk og fiske er en stor kundegruppe for de tjenesteytende næringene. De har også stor betydning for turistnæringen.

8.1.1 Fiskeri og landbruk

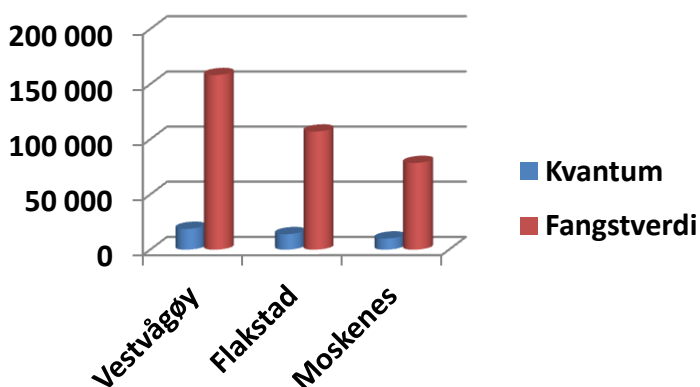
Lofoten er kjent som en av landes viktigste fiskeriregioner og Vestvågøy en av de største landbrukskommunene i Nord Norge.



Figur 8.2 Antall fiskere med hovedyrke og biyrke for 2014.
KILDE: Fiskerimantallet



Figur 8.3. Antall båter innenfor ulike størrelsesgrupper i 2014.
KILDE: Fiskerimantallet



Figur 8.4 Kvantum landet torskeraustoff fra lokale fartøy i 2014 i 1000 tonn og fangstverdi i 1.000 kr. KILDE: Fiskerimantallet

Figur 8.2 viser antall fiskere i de tre kommunene fordelt på hovedyrke og biyrke. Andelen fiskere med fiske som hovedyrke i 2014 var 92 % i Flakstad og 83 % i Moskenes.

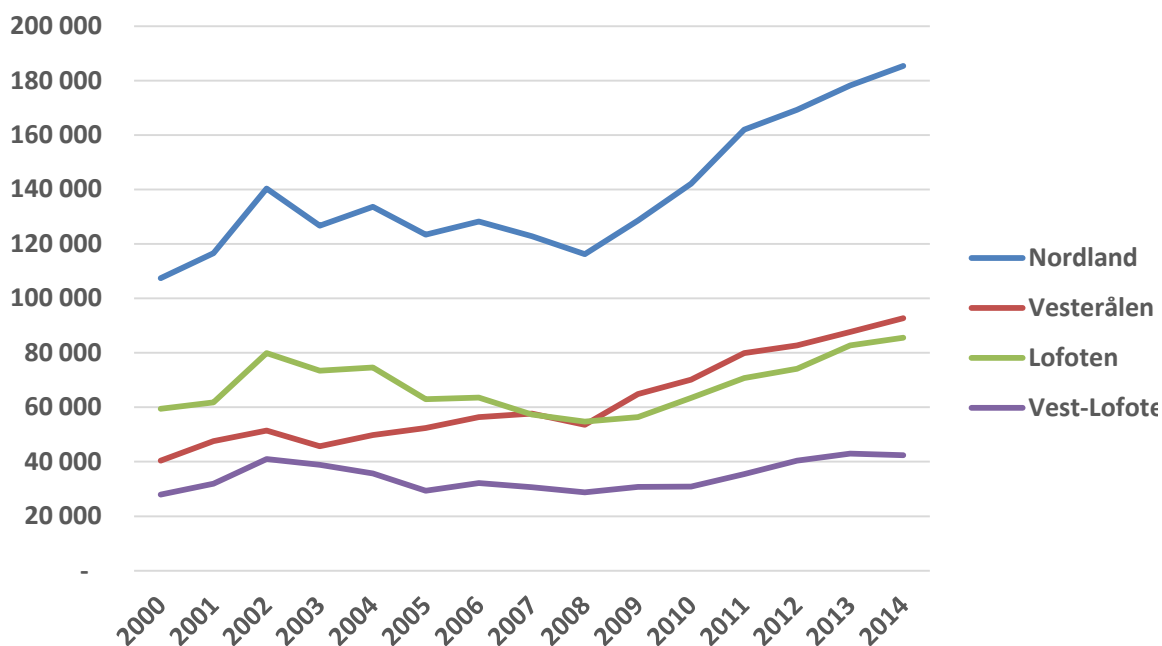
En oversikt over antall fiskefartøy i de tre kommunene viser jevn fordeling for den minste fartøygruppen (Figur 8.3). Vestvågøy har det største antallet i alle gruppene, mens Moskenes og Vestvågøy er like store på de største fartøyene.

Det finnes mye statistikk på landet fisk i Lofoten. Vi har tatt ut tallene for torsk som er landet fra egne fartøy i 2014 som eksempel (Figur 8.4).

Omkring 44 % av råstoffet er landet i Vestvågøy, 33 % i Flakstad og 23 % i Moskenes. Høyest pris pr. kg er oppnådd i Vestvågøy og lavest i Flakstad.

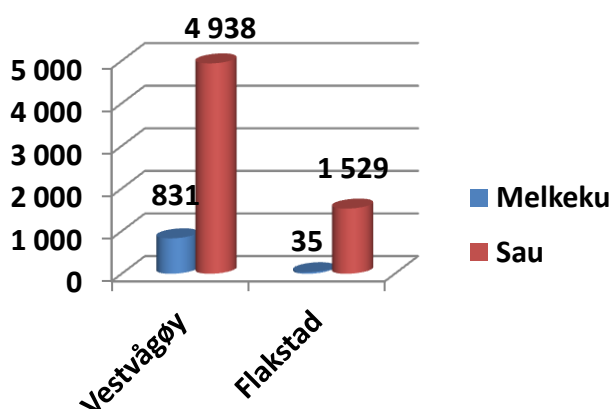
Lofoten er en betydelig fiskeri-region. Den nye kommunen vil ilandføre like stort kvantum som resten av Lofoten. Vesterålen har passert Lofoten når det gjelder landing av torsk, hyse og sei. De tre kommunen har omkring halvparten av landing av kvantumet i Lofoten (Figur 8.5). Det vil være av interesse for hele Lofoten å foreta en nærmere analyse av utviklingen som grunnlag for å sette inn tiltak for å bevare og helst styrke posisjonen som fiskeriregion.

Ut fra de tallene vi har sett på vil det være viktig å oppretthold og styrke tilbudet på landsida for å bevare en sterk lokal fiskeflåte.



Figur 8.5 Landinger av torsk, hyse og sei fra norske båter. Rund fisk. Kilde: Råfisklaget

Når det gjelder landbruksnæringen er Vestvågøy størst, men Flakstad har også en betydelig produksjon. I Moskenes er det ingen bruk i drift.



Figur 8.6 Antall melkeku og sau i 2014. KILDE: Landbruksdirektoratet

Det er gjort vurderinger av verdiskapingen innen landbruk som viser at landbruket i Vestvågøy i 2009 stod for en verdiskaping på nær 47 millioner og i Flakstad i overkant av 4 millioner. Næringen stod for til sammen 240 årsverk i de to kommunene.

Landbruksnæringen har tilgang på økonomiske ressurser som baserer seg på landbruksareal og husdyr i hver kommune. I en ny kommune vil nåværende Flakstad og Moskenes få tilgang på en større økonomisk pott som kan brukes til å utvikle landbruket. I Moskenes er dette særlig aktuelt i Vinstadområdet.

Det er utarbeidet en omfattende rapport med tittelen *"Nordlandskommunene – indikatorer for utfordringer i næringsutviklingen 2010"* (Norut rapport, 2010/11). Rapporten tar for seg utviklingstrekk i de ulike kommunene og rangerer dem etter status, utvikling og framskriving av trender. Dette er ett omfattende materiale som bekrefter at Flakstad og Moskenes er mer avhengig av primærnæringene enn Vestvågøy. Her er Vestvågøy på øvre del av skalaen i Nordland for kommuner med gjennomsnittlig næringsensidighet. Flakstad og Moskenes er øverst på skalaen for kommuner i fylket med størst ensidighet i næringslivet.

8.1.2 Reiseliv

Reiselivet i Vest Lofoten er preget av moderne rorbuanlegg, med gode muligheter for kurs og konferanser. I dette område finnes mange kunstnere, kunsthåndverkere, gallerier og naturbaserte opplevelsestilbud. Etablering av Lofotr vikingmuseum har hatt stor betydning for reiselivet, og er den mest besøkte attraksjonen i regionen. Utviklingen i reiseliv i Lofoten har hatt en jevn stigning i antall besøkende de siste fem år. Det er noe variasjon i besøkstall, men netto driftsresultat for region Lofoten har vist positiv utvikling.

Sammenlignet med besøkstall og antall overnattinger med andre deler av landet, har Lofoten beholdt sin relative andel, og på noen områder økt denne. De fleste besøker Lofoten i juni, juli og august, og her har økningen vært størst. Hovedtrafikken kommer som veifarende via E10, men antall besøkende som kommer med cruisebåter og fly er betydelig. Interesse for å besøke Lofoten i skuldersesongene er økende, og samarbeidet mellom Hurtigruten og Lofotr vikingmuseum har vært av stor betydning. Destination Lofoten har arbeidet tett opp til reiselivsaktørene, og utviklet elektronisk booking som gjør det enklere for turister å finne fram til de reisemål de ønsker å nå.

8.1.3 Annet næringsliv

Lofoten er mest kjent som en fiskeriregion, men det er ett allsidig næringsliv i området. Poseidon og Europharma har kunder over hele verden og ConseptoMed AS på Ballstad fikk nylig stor oppmerksomhet fra statsministeren som ett eksempel på en vellykket gründerbedrift.

Interessen for å utvinne olje og gass utenfor Lofoten har vært stor. Det er dannet en egen interesseforening: Love Petro som har til formål at det snarest må åpnes en petroleumsindustri basert på strenge sikkerhets- og miljøkrav i Lofoten / Vesterålen. På den andre siden står Folkeaksjonen for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja, som arbeider for å hindre at de kystnære havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja åpnes for olje- eller gassvirksomhet (Nordland VI og VII, og Troms II).

I Vestvågøy har Ap programfestet konsekvensutredning. I den politiske plattformen som Ap, SV, KrF, Sp, Venstre og Miljøpartiet De Grønne skal styre etter, er partiene enige om at konsekvensutredning ikke skal være tema de neste fire årene. Flakstad og Moskenes slår fast at kommunene ikke ønsker oljevirkosomhet.

I regjeringsplattformen er det slått fast at det skal etableres en miljø- og beredskapsbase i Lofoten og Vesterålen. Alle kommunene er positiv til dette. I statsbudsjettet for 2015 har regjeringen satt av 40 millioner kroner til å utrede plassering og oppgaver. Etableringen av en miljø- og beredskapsbase har skapt både forventninger, engasjement og lokaliseringsdebatt. Samferdselsdepartementet har gitt Kystverket i oppdrag å lede arbeidet med å utrede lokalisering og oppgaver. I løpet av våren 2017 vil lokaliseringen være avklart.

8.1.4 Næringslivets sårbarhet

Telemarksforskning har utarbeidet en sårbarhetsindikator for næringslivet i kommunene basert på tall fra 2011. En kommunes næringsmessige sårbarhet er i denne sammenheng målt ved å kombinere tre indikatorer – hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En høyere verdi tilsvarer større sårbarhet (Tabell 8.1).

Det utarbeides mange indekser for å sammenligne regioner og kommuner og det er mange faktorer som skal vektas mot hverandre. Denne oversikten viser at sårbarheten er vurdert lavest for Vestvågøy og høyest for Moskenes. I og med at vi ikke har tilgang til grunnlagstallene er det ikke mulig å si noe om sårbarheten for næringslivet i den nye kommunen.

Sårbarhetsindikator	
Kommune	Verdi
Vestvågøy	11,1
Flakstad	33,0
Moskenes	40,1

Når det gjelder næringsutvikling er Flakstad inne i andre periode som omstillingskommune der Flakstad utvikling har ansvaret for dette arbeidet. Der vil være viktig å dra erfaringene fra organiseringen av dette omstillingsarbeidet inn i en ny organisering av kommunene.

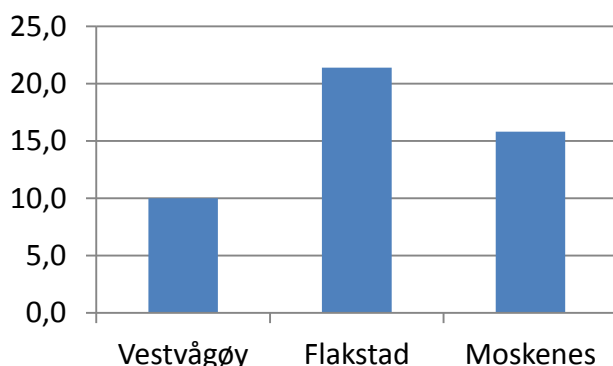
Tabell 8.1 Næringslivets sårbarhet for endringer.
KILDE: SSB/Telemarksforskning

8.2 Pendling

I det følgende er det brukt data fra SSB sin pendlerstatistikk for å vise omfanget av interntpendling i de tre kommunene. Tabell 8.2 viser omfanget av utpendling, det vil si hvor mange arbeidstakere som reiser ut av bostedskommunen til nabokommunene. Flakstad har den største utpendlingen til de to andre kommunene med 108 personer. Totalt pendler i overkant av 20 % av arbeidsstokken i Flakstad ut av kommunene. Vestvågøy har den nest største utpendling til de to andre kommunene med 89 personer. Totalt er 10 % av den yrkesaktive befolkningen utpendlere. Moskenes har størst utpendling til Vestvågøy og totalt 59 personer til de to nabokommunene. Totalt er i overkant av 15 % av arbeidsstyrken utpendlere (Tabell 5.3 og figur 5.6).

Bosteds-kommune	Arbeidssted			
	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes	Vågan
Vestvågøy		71	18	117
Flakstad	104		4	14
Moskenes	46	13		17
Vågan	149	18	4	

Tabell 8.2 Utpendling. Bostedskommune til venstre. Kilde: SSB, KOSTRA 2014.
<https://www.ssb.no/statistikkbanken>

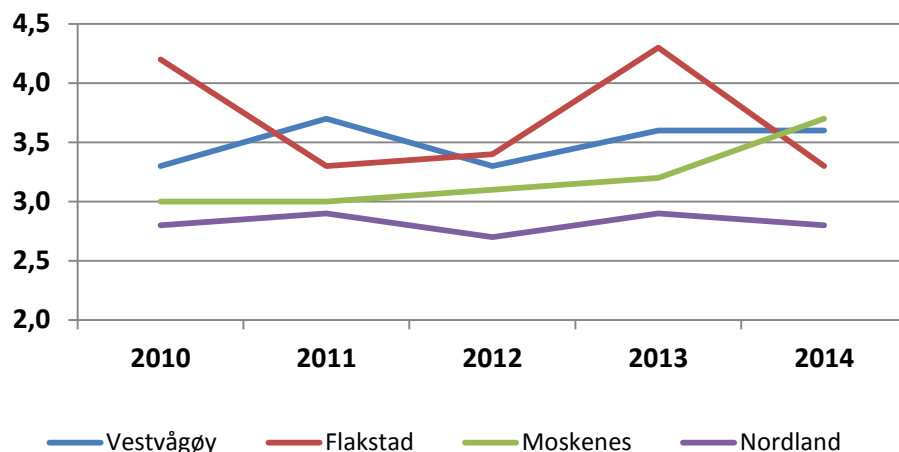


Figur 8.7 Andel av befolkning 20 - 66 år som pendler ut av kommunen. KILDE: SSB. KOSTRA 2014.

Statistikken viser at det er 31 personer som pendler fra Flakstad og Moskenes til Vågan og 22 som pendler andre veien (Tabell 8.2). Totalt er det en overvekt av pendlere fra Vågan til Vest-Lofoten. Dagens reiseavstand og veistandard er med andre ord ikke til hinder for interntpendling i hele Lofoten. En annen sak er at dette er faktorer som kan begrense omfanget av slik pendling.

8.3 Arbeidsledighet

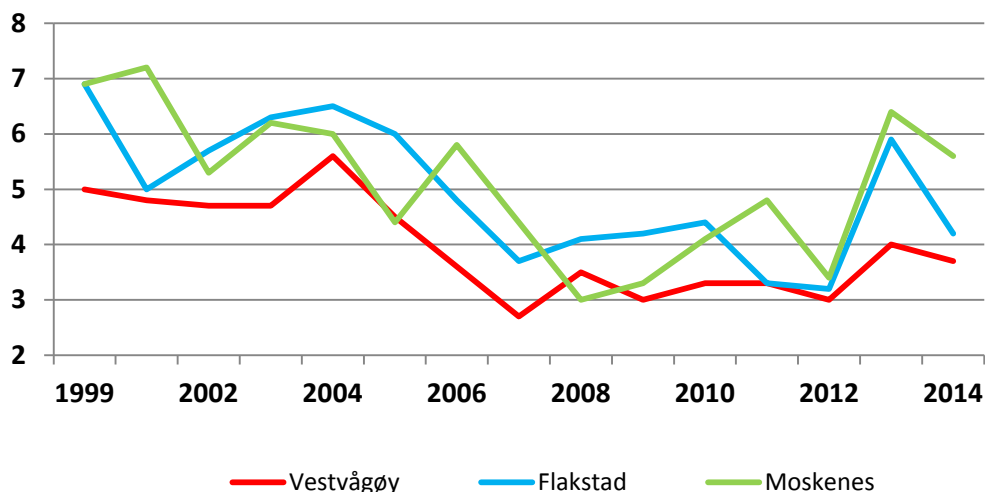
Arbeidsledigheten er en indikator på hvor godt forholden er for næringslivet. Statistikk fra NAV viser at ledigheten varierer mye. Nordland har litt lavere ledighet enn de tre kommunene.



Figur 8.8 Arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken. KILDE: NAV

De siste fire årene har Vestvågøy minst variasjon og Flakstad størst. Ledigheten i Moskenes har vært lavest i perioden frem til 2014 da Flakstad lå lavest. Foreløpige tall fra 2015 viser en ledighet på 5,2 % for Flakstad og Moskenes og 5,3 % for Vestvågøy.

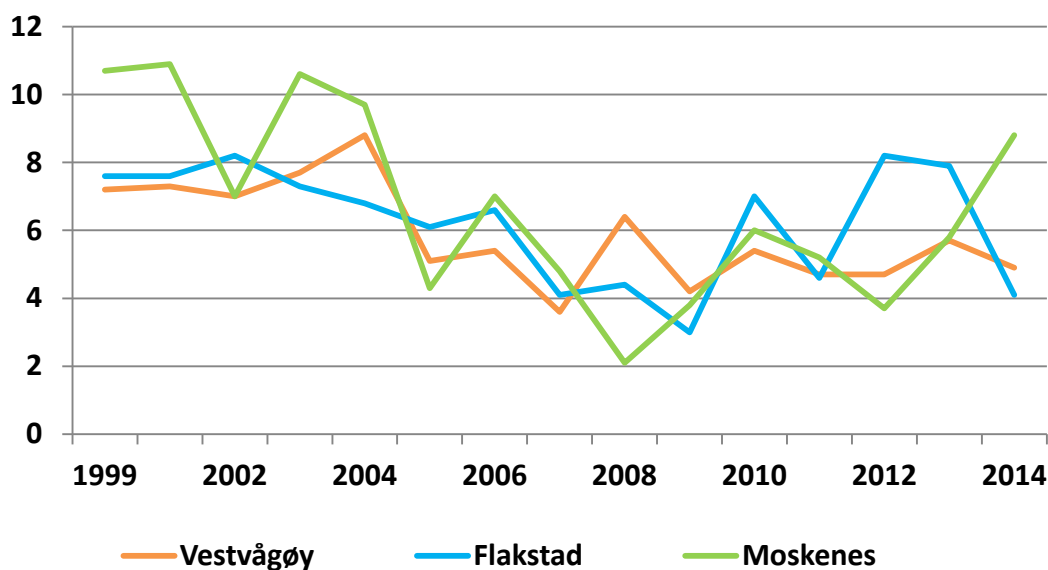
Arbeidsledigheten varierer både over flere år og gjennom året (Figur 8.9). En sammenstilling av registrert ledighet i desember fra 1999 til 2014 viser at ledigheten i Flakstad og Moskenes generelt ligger noe høyere enn i Vestvågøy og at det var en markert nedgang i perioden 2004 til 2007.



Figur 8.9. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken - 15-74 år i desember. KILDE: Tabell 10540, SSB

Det er også forskjell i ungdomsledigheten. I desember 2014 var den lavest i Flakstad og høyest i Moskenes. Ungdomsledigheten har over år hatt størst utslag i Moskenes og minst i Flakstad og

Vestvågøy. Dette har endret seg de siste årene (Figur 8.10). Det kan være interessant å se på hvilke utslag det gir at færre ungdommer i Flakstad går direkte over fra ungdomsskolen til videregående.



Figur 8.10 Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken 15-29 år i desember.
KILDE: Tabell 10540, SSB

8.4 Økonomi – Status

8.4.1 Netto driftsresultat og netto lånegjeld

Kommune	Netto driftsresultat		Netto lånegjeld	
	Millioner kr	% av driftsinntekt	Millioner kr	% av brutto driftsinntekt
Vestvågøy	7,1	0,82	529	62
Flakstad	0,8	0,64	78	63
Moskenes	-2,9	-2,84	157	154

Tabell 8.3 Netto driftsresultat og netto lånegjeld i prosent av brutto inntekter
KILDE: Kommuneregnskap 2014, bearbeidet.

Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer.

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter er en indikator på hvor stor andel av de tilgjengelige driftsinntektene kommunene kan disponere til avsetninger og egenfinansiering av investeringer.

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrasket utlån og ubrukte lånemidler. Også angitt i prosent av brutto driftsinntektene.

8.4.2 Driftsinntekter.

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter.

Kommune	Driftsinntekter		Andel av driftsinntektene	
	Pr. innbygger	Totalt Millioner kr	Rammetilskudd	Skatt på inntekt og formue
Vestvågøy	77	852	30	18
Flakstad	91	124	45	19
Moskenes	97	103	45	22
Samlet	80	1 079		

Tabell 8.4 Driftsinntekter. Kilde: Kommuneregnskap 2014, bearbeidet.

Tabell 8.4 viser økende inntekt pr. innbygger utover i Lofoten. Dette skyldes i hovedsak småkommunetilskuddet i inntektssystemet. Den største forskjellen er mellom Vestvågøy og de to andre kommunene. Skatt på inntekt og formue er noe større i Moskenes enn i de to andre kommunene, men har mindre betydning enn rammetilskuddet.

8.4.3 Fondsbeholdning.

Kommunenes disposisjonsfond er kommunenes økonomiske reserve. Tabell 8.5 viser at ingen av kommunene har store fondsreserver. Moskenes har negativ balanse på denne posten

Kommune	Totalt 1.000 kr	
	2013	2014
Vestvågøy	1 274	1 253
Flakstad	70	70
Moskenes	-757	-642
Samlet	587	681

Tabell 8.5 Fondsbeholdning i 1.000 kr.
Kilde: SSB, tabell 04947

8.4.4 Akkumulert underskudd

Tabell 8.6 viser at alle kommunene har et akkumulert underskudd. Ved en sammenslåing blir underskuddet summert, men det blir flere innbyggere å dele på.

Kommune	Pr. inn- bygger	Totalt 1.000 kr
Vestvågøy	-2	24 839
Flakstad	-13	18 538
Moskenes	-18	19 193
Samlet	-5	62 337

Tabell 8.6 Akkumulert underskudd i 1.000 kr, 2014.
Kilde: SSB. tabell 04681

8.4.5 Eiendomsskatt og gebyrer.

En sammenslått kommune kan ikke praktisere utskrivning av eiendomsskatt lik «summen av» de gamle kommunenes praksis.

Kommune	Grunnlag	Forskjeller i kommunen	Sats 2015
Vestvågøy	Takst.	Ulike takst- soner.	7 ‰
Flakstad	Takst.	Nei	6 ‰
Moskenes	Formuesgrunnlaget bolig, takst på all annen eiendom.	Nei	4 ‰

Tabell 8.7 Eiendomsskatt. Kilde: Kommunene.

Vestvågøy skriver ut full eiendomsskatt med 7 ‰, Flakstad har 6 ‰ og Moskenes 4 ‰. Flakstad og Moskenes har planer om å øke eiendomsskatten. Det er noe ulik innretning på beregning av grunnlaget. Vestvågøy er delt inn i ulike takstsoner, Flakstad har

likt takseringsgrunnlag over hele kommunen ut fra areal og samme taksering for næring og bolig, mens Moskenes går ut fra formuesgrunnlaget på bolig og taksering av all annen eiendom (Tabell 8.7).

8.4.6 Gebyrer for kommunale tjenester.

Prissettingen av tjenestene varierer noe mellom kommunene, og satsene må bli harmonisert i en ny kommune. Foreldrebetaling i barnehagene er lik mellom kommunene, som følge av innføring av makspris på foreldrebetaling.

Beregning av gebyrene for vann og avløp baserer seg på ulike løsninger. Vestvågøy har en abonnementsavgift beregnet ut fra dimensjon på vanninntak og ett forbruksgebyr basert på beregnet forbruk. Abonent kan få installert vannmåler for å betale for reelt forbruk. Avløpsmengde regnes lik inntaksmengde. I Flakstad beregnes tilknytningsavgift og forbruksgebyr ut fra grunnflate. I Moskenes er tilknytningsavgiften beregnet pr. m² grunnflate, mens forbruk har en fast sats. På septiktømming er satsen de samme for alle kommunene. Denne ordningen administreres av Lofoten Avfallselskap.

Tabell 8.8 gir en oversikt for de vanligste satsene og viser at det er behov for samordning dersom kommunen slår seg sammen.

Tjeneste	Vestvågøy	Flakstad	Moskenes
Årsgebyr avløp	1 106 kr/år	2 139 kr/år. > 60 m ²	3 209 kr/år
	6,33 kr pr. m ³	3 942 kr/år. 60 - 120 m ²	
Tilknytningsgebyr avløp	1 559 kr	19 248 kr. > 60 m ²	31,10 kr/m ²
		29 770 kr. 60 - 120 m ²	
Årsgebyr for septiktømming	1 048 kr/år	1 048 kr/år	1 048 kr/år
Årsgebyr for vannforsyning	1 464 kr/år	3 571 kr/år. > 60 m ²	4 430 kr/år
	6,22 kr pr. m ³	6 643 kr/år. 60 - 120 m ²	
Tilknytningsgebyr vann	3 796 kr	19 248 kr/år. > 60 m ²	193,40 kr/m ²
		29 770 kr/år. I 60 - 120 m ²	

Tabell 8.8 De vanligste gebyrsatsene for vann og avløp. Det er flere satser for større forbruk. Alle satser inkl. mva. Opplysning fra kommunene.

I og med at vann og avløp skal drives etter selvkost vil avgiftene variere etter hvor store de totale kostnadene til investering og drift er. Det er realistisk å regne med at satsene blir noe lavere i en felles kommune, særlig for Flakstad og Moskenes, på grunn av at det blir flere abonnenter å dele regningen på. Samtidig står man overfor store investeringer innen vann og avløp i hele området.



Bilde 5. Sørvågen skole med basseng og gymsal. FOTO: Kommunens hjemmeside.

8.5 Demokrati

Endringer i kommunestrukturen vil også påvirke det lokalpolitiske arbeidet. For Lofoten kommunealternativet er antall stemmeberettigede i Vestvågøy betydelig større enn for de to andre kommunene. Dette kan bli et demokratisk problem i en ny storkommune, og man må regne med at det tar tid før en ny kommunestruktur setter seg.

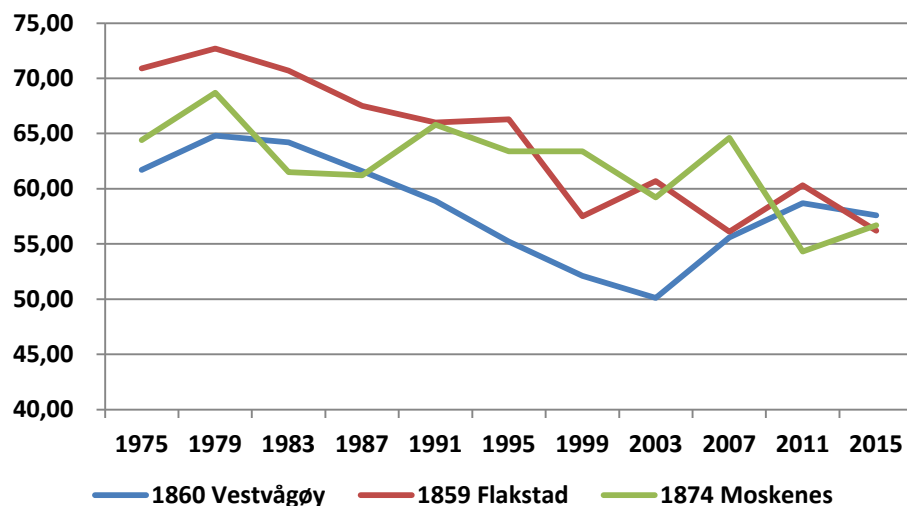
Tabell 8.9 viser at det politiske landskapet i kommunene er svært variert. I Vestvågøy er det nå bare reine partilister, mens man frem til valget i 2007 hadde den uavhengige Vestvågøylista.

I de politiske partiene vil det være mulig å påvirke representasjon gjennom valglistene og medlemsmøter. I den grad partiene ikke klarer å fange opp misnøye med representasjon vil bygdelister og felleslister fortsatt være en åpning for å få representasjon i styrende organer. En sterk sentraliserende politikk kan gi grunnlag for at ytterkanter i de tre kommunen finner sammen i egne valglistor med stor mulighet til å vinne frem. Man må forutsette at det politiske system fungerer og at interessene til alle innbyggerne ivaretas på en god måte.

Kommune	Vestvågøy		Flakstad		Moskenes	
	K.styre	F.m.sk	K.styre	F.m.sk	K.styre	F.m.sk
Ap	11 ☆	2	2 ☆	1	1	3
Sp	5	1	5	2	0	0
Sv	2	1			1	1
FrP	3	0				
V	1	0				
H	8	2			1	2
Krf	2	1				
Mdg	1	0	1	1		
De Kristne	0	0				
Moskenes fellesliste					1	2
Moskenes bygdeliste					1 ☆	3
Flakstad			3	1		

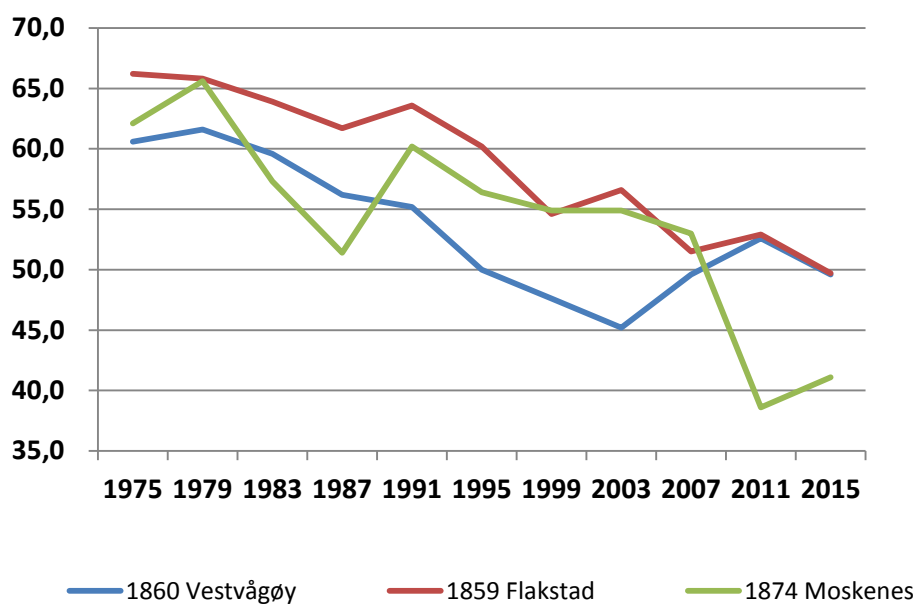
Tabell 8.9 Valglistor og sammensetning av formannskap for valgperioden 2015-2019. Ordførers parti markert med stjerne. Tallet 0 viser at det er stilt liste, men at partiet ikke fikk representasjon.

Valgdeltakelsen i samtlige kommuner viste en jevn nedgang fra mellom 65 og 70 % i 1979 til laveste deltakelse i Vestvågøy i 2003 med 50 % (Figur 8.11). Etter dette steg valgdeltakelsen i Flakstad og Vestvågøy til 2011 og har flatet ut i underkant av 60 %. I Moskenes var valgdeltakelsene høyest i 2007 og falt deretter til 54,3 % i 2011. I 2015 økte valgdeltakelsen i Moskenes, mens den sank i Vestvågøy (Figur 8.11).



Figur 8.11 Valgdeltakelse kommuvalg 1975 – 2015. KILDE: SSB og KMD.

Deltakelsen ved fylkestingsvalget viser samme tendens som for kommunevalget og jevnt over noe lavere valgdeltakelse en i kommunevalget (Figur 8.12).



Figur 8.12 Valgdeltakelse fylkestingsvalg 1975 – 2011. KILDE: SSB og KD

En måte å sikre lokal forankring og deltakelse i demokratiske prosesser og styring er å etablere "bygdeutvalg" eller "utvikingslag" etter modell fra hhv. Bodø og Tromsø.

I Bodø har man fire kommunedelsutvalg for Kjerringøy, Tverrlandet, Saltstraumen og Skjerstad.

Utvalgene består av 7 medlemmer som velges for fire år av gangen, og valget skjer samtidig som kommunevalget.

Kommunedelsutvalgene er et initierende og rådgivende organ. Formålet med utvalgene er å ivareta og fremme lokalområdets interesser overfor kommunens politiske organer.

En viktig oppgave er å utarbeide strategier og fremme forslag til utvikling av lokalmiljøet på områder som bosetting, oppvekstmiljø, helse, omsorg, arealdisponering, kommunikasjon, service, sysselsetting, næringsutvikling og øvrige områder av interesse for lokalbefolkningen.

Plansaker og andre saker som spesielt berører lokalutvalgets område skal sendes til lokalutvalget for uttalelse/medvirkning.

Hvert kommunedelsutvalg har en ansatt nærmiljøleder i 50 % stilling som hører inn under politisk sekretariat. Nærmiljølederen er sekretær for kommunedelsutvalget, og skal være bindeledd mellom utvalget og kommunens øvrige administrasjon. Nærmiljølederne har en viktig rolle som initiativtaker, tilrettelegger og oppfølger for kommunedelsutvalgets arbeid.

KILDE: <http://bodo.kommune.no/kommunedelsutvalg/category3629.html>

Utviklingslagene i Tromsø har som formål er å arbeide for kulturell, sosial og næringsmessig utvikling av bygda. Laget skal representere flertallet i bygda og være et kontaktorgan mellom bygda og kommunens politiske og administrative ledelse. Utviklingslaget skal delta i saksbehandlingen og være en høringsinstans i saker av betydning for lokalsamfunnet.

Utviklingslaget skal, i samarbeid med kommunen, arbeide for:

- å bidra til styrket service i sitt geografiske område.
- å fremme et godt og aktivt miljø, samt å arbeide for trivselsfremmende tiltak som kan bidra til å sikre bosettinga i bygda.
- å stimulere til næringsutvikling i bygda, gjennom å hjelpe etablerere og ellers legge tilrette for bedre utnyttelse av lokale ressurser og muligheter.
- at bygdas unike natur blir tatt vare på og benyttet på best mulig måte.
- å iverksette andre tiltak for bygdeutvikling som utviklingslaget finner ønskelig.

KILDE: <http://www.tromso.kommune.no/utviklingslag.122526.no.html>

I 2012 fikk lagene et tilskudd som varierte fra kr 19.000,- til kr 34.000,- avhengig av antall innbyggere.
<http://distriktssenteret.no/2012/01/26/utviklingslagene-tromso/>

9 Formalia

9.1 Navn på ny kommune

En kommune sammenslått av to eller flere i prosjektet søker om å bruke Lofoten kommune som navn

Mandat for utredning av kommunereform, februar 2015.

9.2 Kommunevåpen

Kommunevåpen kan avklares senere, evt. som innbygger konkurranse.

Prosjekteierne ser den historiske-, kulturelle- og merkevareverdi som ligger i regionen, og er knyttet til navnet Lofoten

Mandat for utredning av kommunereform, februar 2015.

9.3 Kommunesenter

Det ligger utenfor denne utredningen å definere hvorvidt det skal velges ett kommunesenter. Det er mulig å spre funksjonene til flere steder.



Bilde 6. Foto: Kjersti Isdal.

10 Lokalisering av fellesadministrative funksjoner

En av de forventede gevinstene ved en kommunesammenslåing ligger i å effektivisere tjenesteproduksjonen. Selv om administrative oppgaver og annen tjenesteproduksjon i dag utnytter tilgjengelige ressurser fullt ut, vil det være mulig å hente inn gevinster gjennom endringer i organisering og å begrense antall oppgaver som den enkelte har ansvar for. Dette gjelder særlig arbeidsområder der ansatte i dag må ta ansvar for mange oppgaver. Den største gevinsten ligger sannsynligvis i å samle sentrale oppgaver. Disse må ikke nødvendigvis ligge på samme sted, men ha en leder. Neste alternativ er å definere oppgaver som kan plasseres hvor som helst. Etter hvert er dette gjort innen mange offentlige virksomheter der post, regnskap, innkreving, sentralbordtjenester mv. er plassert rundt om i landet.

Det er viktig at lokalisering av tjenester er nøye gjennomtenkt. For å få til ett stabilt og godt arbeidsmiljø må de ansatte være del av fellesskapet selv om de har kontorplassering utenfor hovedadministrasjonen. Plasseringen av ansvar må være reell og med klart definerte oppgaver og ansvar.

Her kan man også hente erfaringer fra andre kommuner. For eksempel har nærmiljølederne i Bodø kontorplass i Saltstraumen nærmiljøkontor som betjener Saltstraumen og Tverrlandet, Skjerstad nærmiljøsender og servicetorg og Kjerringøy nærmiljøsender. Landbrukskontoret i kommunen har avdeling i Skjerstad, mens jordbrukssjefen har kontorsted i rådhuset.

KILDE: <http://bodo.kommune.no/sok/category14.html?q=Kommunedelsutvalg>.

11 Politisk og administrativ organisering

11.1 Målsettinger for politisk organisering

Det er naturlig å videreføre formannskapsmodellen i ny kommune fordi Lofoten kommune blir for liten for en parlamentarisk modell.

Størrelsen på kommunestyret må vurderes ut fra økonomi og representativitet. I dagens kommuner har kommunestyrene til sammen 55 representanter etter at de ble redusert i forbindelse med valget i 2015.

Vestvågøy og Flakstad har ordfører ansatt i full stilling. I Moskenes er stillingsandelen 80 % og den er vedtatt økt til 100 % fra og med 2016.

Det er viktig at de politiske partiene tar hensyn til en sammenslåing i sitt arbeid og særlig i forbindelse med oppsett av valglistene.

11.2 Målsettinger for administrasjonen

Kommuneadministrasjonen består av ansatte som er tildelt definerte oppgaver innen ulike tjenesteområder og med rådmannen som øverste leder. Innenfor kommunal sektor er *administrative ledere definert til å være ledere som har både økonomiske og administrative fullmakter. For å bli definert som administrativ leder, må disse fullmaktene minst omfatte klart definerte økonomiske og administrative fullmakter. Fra Veiledning til regnskapsrapporteringen i Kostra.*

Samordning av administrative funksjoner og øvrige tjenester forventes å gi en effektiviseringsgevinst. Det er særlig planlegging og saksbehandling som kan samordnes og koordineres. Hvordan man skal løse dette blir en sentral oppgave før en sammenslåing blir vedtatt. En del utøvende tjenester må ligge i de gamle kommunesentrene. Det samme gjelder andre tjenester der næringsliv og befolkning har behov for mye kontakt med kommuneadministrasjonen.

Utvikling av datateknologi og bedre veistandard fører til at avstandsulempene blir redusert. Stadig mer av kontakten mellom kommune og innbyggere foregår elektronisk. Det er viktig å gjennomføre en prosess for å avgjøre hvilke tjenester som kan sentraliseres til rådhuset og hvilke som skal legges til de gamle kommunesentrene eller andre steder i den nye kommunen.

De tre kommunene har ulike administrative systemer og man må regne med at en samordning vil gi økt effektivitet og muligheter for innsparing. En samordning er også avgjørende for å kunne ha en desentralisert struktur innen administrasjonen. Prosjektet "Saman for betre kommuner" har kartlagt en del flaskehalser og disse kan brukes som grunnlag i en samordnings- og effektiviseringsprosess (Se boks)

Erfaring fra prosjektet "Saman for betre kommuner", Richard Sandnes.

Det er behov for å utvikle felles elektroniske fagsystemer i kommunene. Dagens systemer er ikke kompatible, og dette er et hinder for å utvikle tjenester og effektivisere tjenesten kommunene i mellom. Dette fører til at tjenester stopper opp. For eksempel er personbehandlingssystemene forskjellige. Regnskapsprogrammene er på plass men utfakturerings-systemene er forskjellige. Et annet område er forvaltning, drift og vedlikehold. Behov for felles handtering av VA. Tekniske tjeneste kan på den måten bli mer effektivt forvaltet Det må være operative uteseksjoner ute i de enkelte områder der folk bor, men driftes fra sentralenheten. Et felles havnevesen med ansvar for drift og innkreving av avgift vil gi stor besparelse ved å bruke et felles system. Stort potensial i forbedring av hjemmesiden og bruke den i sammenheng med de andre tjenester kommunen skal tilby. Kulturskolen har et godt samarbeid i dag fra Vestvågøy og vestover. Kommuneplanarbeidet hadde planforum under arbeidet med verdensarven, men har nå stoppet opp. Internkommunikasjon har avgjørende betydning for utvikling av tjenester og utvikling i regionen.



Bilde 7. Fra fiskerihavna på Ballstad. Foto: Kjersti Isdal.

12 Interkommunale samarbeidsordninger

NIVI har foretatt en grundig analyse av interkommunalt samarbeid i Nordland fylke i 2014. Etter den tid har det skjedd en del endringer.

Kommunale tjenester eller der kommunen har ansvar for tjenestene	Næring, kultur og utvikling
Lofoten Avfallsselskap IKS (LAS)	Lofotkraft AS
Lofoten brann og redningsvesen (Vestlofoten)	Destination Lofoten AS
Lofoten Interkommunale Legevakt (Vestlofoten)	Lofoten Industri AS
Felles barnevern Flakstad, Moskenes som ledes fra Flakstad	Lofoten friluftsråd
IUA Lofoten og Vesterålen - beredskap mot akutt forurensning	Lofotvei AS
Kommunerevisjonen i Lofoten	Sceneinstruktør Lofoten
PPT Vestlofoten	
Plansamarbeid Moskenes-Vestvågøy	
IKT samarbeid Lofoten	
Geodatasamarbeid Lofoten (Vestvågøy utenfor)	
Kontrollutvalgssekretariatet i Lofoten	
RKK Lofoten	
Vannregionsamarbeidet	
Felles skogbrukstj. og SMIL-forvaltning i Vesterålen-Lofoten	
Lofoten veterinærvaktdistrikt	

Tabell 8.2. Områder med interkommunalt samarbeid.

Det er samarbeid om øyeblikkelig hjelp tilbud for Flakstad, Moskenes og Vestvågøy kommune, med Vestvågøy som vertskommune. Tilbudet er samlokalisert med kommunalt sykehjem som ligger vegg i vegg med Nordlandssykehuset Lofoten, og i nær tilknytning til felles legevakt for de samme kommunene.

Interkommunale samarbeid gir muligheten til å styrke fagmiljøene og heve kvaliteten på tjeneste- og forvaltningsoppgaver på en mer effektiv måte enn det den enkelte kommune er i stand til å klare på egen hånd. De fleste oppgavene som er lovpålagte vil kunne løses i den nye kommunen. Når det gjelder avfallshåndtering, kraftforsyning og næring og kultur er det naturlig å fortsette eksisterende samarbeid.

13 Oppsummering og videre prosess

Det er komplisert å beregne de økonomiske effektene av en sammenslåing. Som rapporten viser er det store forskjeller i utgifter pr. innbygger på sektorer som skole- og barnehage. Likevel er det vanskelig å påvise klare sammenhenger mellom utgifter og kvalitet. Det vil være mulig å sette opp regnestykker som viser potensialet i innsparing gitt at man bruker tall for lavest kostnad pr. bruker. For å få ett godt grunnlag for slike vurderinger må man trekke inn kommunenes fagfolk på området i analysen.

13.1 Økonomiske stimuleringsordninger - kommunealternativet Lofoten.

Kommunenes sentralforbund (KS) har laget ett regneark som kan brukes til å gjøre beregninger. www.ks.no/link/5fd2c7539b1b4ca486ae0883b281333c.aspx?id=11575

Villy Angelsen i Vestvågøy kommune har foretatt beregninger basert på dette oppsettet og opplysninger fra statsbudsjettet 2015.

Lofoten kommunealternativet vil få dekket engangskostnader med 30 millioner i tillegg til reformstøtte på 5 mill. Engangskostnader er et gitt beløp for å dekke kostnader ved en kommunesammenslåing. Eksempler på engangskostnader er lønn og drift av felles folkevalgt nemnd, lønn til prosjektleder (eventuell prosjektmedlemmer/hovedtillitsvalgt), involvering av innbyggerne, tiltak for felles kultur, harmonisering av IKT, tilrettelegging av servicekontor m.m. Reformstøtten er et engangsbeløp som den nye kommunen får til fri benyttelse på tidspunktet kommunen slår seg sammen. Beløpet er basert på antall innbyggere i den sammenslåtte kommunen.

De første 15 årene etter sammenslåingen gir en årlig økning i rammetilskuddet på ca. 0,8 millioner kroner.

Inndelingstilskuddet er på kr 36.624 kr pr. år i 15 år. Etter dette blir det redusert med 1/5 hvert år de neste 5 årene. Etter 20 år vil kommunene få **35 844 kr mindre** enn dagens nivå. Hva man ville fått om 20 år avhenger i stor grad av den økonomiske utviklingen og inntektsfordelingssystemet.

*I perioden 2014-2028 vil den nye kommunen ha mottatt **84.948 mill. kr mer** enn de selvstendige kommunene vil få i sum.*

Det er usikkerhet knyttet til disse beregningene. KS sin beregningsmodell tar hensyn til at mange andre kommuner også er i prosess. En reduksjon i antall kommuner vil gi utslag i selve fordelingsmodellen.

De kommunene som nå slår seg sammen sikrer seg økonomisk forutsigbarhet i 15-20 år framover. Uansett hvilke endringer som gjøres i inntektssystemet, så er de gjennom inndelingstilskuddet sikret at de får inntektsnivå som før sammenslåing. Dette er årsaken til at en del store kommuner er veldig interessert i å slå seg sammen. Da har de forutsigbarhet og mulighet til å bruke de ekstra midlene til omstilling.

Brutto inntekter for de tre kommunene er på over 1.100 mill. i dag. En effektivisering på 1% i drift gir 11 mill. i økt økonomisk handlefrihet pr år.

13.2 Kartlegging av opplevd rolleoppfylling

Ekspertutvalget som har arbeidet med å vurdere og foreslå ansvarsoverføring til større kommuner, har laget en oversikt for å vise hvilke roller de skal fylle. For hver rolle har man definert hvilke samfunnsmessige hensyn som skal ivaretas og kriterier som må oppfylles for å fylle dem. **Sluttrapport fra ekspertutvalg. Desember 2014.**

Det kan være interessant å gjennomføre en undersøkelse blant politikere, i administrasjonen, på ulike tjenesteområder og på folkemøter for å få ett bilde av opplevd måloppnåelse på ett utvalg av disse kriteriene. De mest aktuelle er uthevet i tabellene.

13.2.1 Rollen som tjenesteyter:

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Valgfrihet Statlig rammestyring

13.2.2 Rollen som samfunnsutvikler:

Denne rollen omfatter blant annet tilrettelegging for næringsutvikling. Lofoten næringsforum gjennomførte en undersøkelse i 2014 der man spurte hva bedrifter mente om kommunestruktur i Lofoten. Av nesten 100 svar mente 51% at Lofoten bør være en felles kommune og 21% mente Lofoten bør deles i en vestlig del og en østlig del (der Vågan og deler av Vesterålen inngår). Det vil være interessant å kartlegge hva næringslivet i de tre kommunene mener om en sammenslåing og hvilke forventninger man har til den nye kommunen.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn. Tilrettelegging for positiv utvikling i lokal-samfunnet og storsamfunnet.	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse

13.2.3 Rollen som myndighetsutøver:

Rettsikkerhet berører innbyggernes rettigheter når det gjelder kommunens tilbud og at alle innbyggere og næringslivet får korrekt behandling av sine saker. Dersom kommunen ikke gir de nødvendige tilbud kan den få erstatningsansvar.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse

Momenter knyttet til risikoen ved manglende juridisk kompetanse

Vi har fått innspill fra fylkesmannen på hva rollen som myndighetsutøver medfører, og hvorfor det er viktig at kommunene har tilgang på juridisk kompetanse. Oppgavene blir mer kompliserte og regelverk og lovverk mer omfattende. Befolkningens kunnskap om lovverket og bruk av advokater øker og dette setter strengere krav til korrekt saksbehandling.

- En kommune er et komplisert rettssubjekt og har omfattende oppgaver som er vanskelige å mestre uten den rette kunnskapen.
- Mangelfull kompetanse i saksbehandlingen kan føre til at innholdet i vedtaket ikke holder mål i forhold til faglige og juridiske standarder, noe som kan utgjøre en risiko, særlig hvis kompetansen trekkes inn for sent
- Lovgivningen går stadig i retning av individuelle rettigheter, og det juridiske aspektet griper inn på mange områder.
- Innbyggere er stadig mer bevisst på sine rettigheter, og bruker derfor mulighetene de har til å klage når de mener noe har gått galt for seg. Noen ganger gjelder det saksbehandling, andre ganger lovtolkning og lovforståelse.
- Mange av dem som er anklaget for å ha bygget ulovlig skaffer seg egne advokater. Da er det viktig for kommunen å ha juridisk kompetanse som kan sørge for at saksbehandlingen blir riktig, og at rettssikkerheten blir ivaretatt.
- Mange av de såkalte særlovene som kommunene arbeider etter, slik som plan- og bygningsloven, folkehelseloven, helse- og omsorgstjenesteloven og ikke minst barnevernloven krever at kommunen har tilgang på juridisk kompetanse som forstår lovene og lovenes intensjoner.
- I de fleste kommunene her i landet er kommunen den største arbeidsplassen, og det vil alltid oppstå en del arbeidsrettslige spørsmål. Da er det avgjørende at det er en jurist i huset som kan ta tak i problemene før de blir for store.
- Juristene spiller også en viktig rolle som rådgivere for lokalpolitikkerne. I kommunen får de innblikk i hvilket handlingsrom rettsvesenet har og hvor grensene mellom jus og politikk går. Det siste er et vanskelig spørsmål og altfor lite debattert i norsk forvaltning.
- Habilitet; i små kommuner innehar ofte politikere også andre sentrale stillinger i lokalsamfunnet, noe som kan gjøre det vanskelig å skille roller og gjør det ekstra viktig at fokus settes på regler og prinsipper snarere enn personer.
- Kommuner bør i større grad ha jurister i eget hus i stedet for å leie inn kostbar ekstern hjelp. Det dreier seg om å forebygge, slik at saker ikke kommer feil ut, noe som kan bli kostbart. En rettssak kommer fort opp i summer som kan dekke en juriststilling i halvannet år.
- Ofte er det ikke nok relevant juridisk arbeid i én liten kommune. Da blir det heller ikke en interessant arbeidsplass for jurister, og det blir vanskelig å rekruttere.
- Dessuten kan vi ikke glemme det økonomiske aspektet. Eks; På grunn av EØS-avtalen er kommunene i dag underlagt et strengt lovverk. Små feil kan koste kommunene millionbeløp i bøter og erstatning.

13.2.4 Rollen som demokratisk arena:

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

Når det gjelder denne rollen vil det være naturlig å utfordre partier og lokale lister for å få svar på hvordan politikerne kan sikre demokratisk deltakelse.

13.3 Videre prosess

Første milepæl i arbeidet er vedtak i kommunestyrene om å gå videre med en intensjon om sammenslåing. Deretter må det utarbeides ett intensjonsgrunnlag der man analyserer økonomiske, administrative og politiske sider ved en sammenslåing.

Det må gjennomføres en prosess som sikrer forankring i befolkning, politisk miljø og blant de ansatte i kommunene.

Sak må legges frem for kommunestyret våren 2016 og endelig vedtak må være gjort innen 01. juli 2016 dersom man skal få full nytte av den økonomiske stimulans fra regjeringen.



13.4 Oppsummering

Faktagrunnlaget bygger på tilgjengelige opplysninger fra SSB og innsamlede data fra kommunene. I denne oppsummeringen er noen av hovedpunktene presentert.

Lofoten kommune vil ha ett totalareal på 722 km² og 13.576 innbyggere. I følge SSB's fremskrivninger etter middelalternativt vil de tre kommunene ha en befolkning på 15.000 i 2040. Avstanden mellom Leknes og Reine er på 56 km. Siden Lofoten strekker seg ut i lengderetning vil det være lite å hente på strukturelle endringer på stedbundne tjenester så lenge nærhetsprinsippet gjelder. Ny teknologi gjør det mulig å samle ikke stedbundne tjenester uavhengig av hvor sentraladministrasjonen ligger.

I 2040 vil andelen av befolkningen i gruppen 80 + øke sterkt. Hvordan dette vil påvirke tjenestebehov og økonomi avhenger i stor grad av folkehelse, økonomiske virkemidler og hvor dyktige man er til å

forutse tjenestebehovet. I skole og barnehage vil man i hovedsak kunne dekke behovet uten å øke kapasitet. Innsparingspotensialet innenfor administrasjon, politisk organisering og tjenesteyting vil kreve en dypere analyse enn det som er målet for denne rapporten.

De tre kommunen har et variert næringsliv. Fiske er den viktigste primæringen og Lofoten kommune vil ha en betydelig fiskerinæring. Rapporten viser at regionen Lofoten har tapt terreng i forhold til Vesterålen. Det vil være viktig for Lofoten kommune å få gjort en vurdering av hva som kan gjøres for å opprettholde og styrke denne nærigingen. Kommunen vil også være en betydelig landbrukskommune.

Det er behov for samordning av eiendomsskatt og kommunale gebyrer. Særlig på vann- og avløp er det store forskjeller både på innretning og nivå.

Det er stor forskjell i det politiske landskapet i de tre kommunene. Vestvågøy har bare partirepresentasjon mens både Flakstad og Moskenes har felleslister eller bygdelister. Det er viktig at partiene og listene tar ansvar for demokratiet i den nye kommunen gjennom å sikre medvirkning for alle innbyggerne. Både Bodø og Tromsø er kommuner med store avstander der man har gjort tilpassninger som sikrer medvirkning fra befolkningen i hele kommunen.

Den nye kommunen vil få 35 millioner i engangstilskudd. I utgangspunktet vil den nye kommunen få 35,8 mill kroner mindre i overføringer fra staten. De første 15 årene blir imidlertid dette kompensert med et inndelingstilskudd på 36,6 mill kroner. De første 15 årene får en altså netto 0,8 mill kroner mer enn de tre kommunene får i overføringer per i dag. En er imidlertid garantert at eventuelle endringer i inntektssystemet ikke vil slå inn for den nye kommunen i denne perioden. Deretter skjer en avtrapping med ca 7,5 mill. pr år i 5 år. Etter disse 20 årene vil kommunen få 35,8 mill. mindre i overføringer enn de tre mottar nå. Hva som skjer etter 20 år vet man ikke. Nedgangen på 35,8 mill. kr forutsetter at inntektssystemet til kommunene ikke endres de nærmeste 20 årene.

Brutto inntekter for de tre kommunene er på over 1.100 mill. i dag. En effektivisering på 1% i drift gir 11 mill. i økt økonomisk handlefrihet pr år.

I sin sluttrapport har Ekspertutvalget pekt på fire sentrale roller for en kommune. Disse er rollen som:

- tjenesteyter
- samfunnsutvikler
- myndighetsutøver
- demokratisk arena

Det kan være nyttig for en videre prosess at politikere, ansatte i administrasjonen og på ulike tjenesteområder og befolkningen utfordres på de kriteriene som det har pekt på som viktige for at rollene skal fylles.

Fylkesmannen i Nordland har påpekt viktigheten av at kommunene har tilgang på tilstrekkelig juridisk kompetanse.

KILDER

Prop. 95 S (2013–2014) Kommuneproposisjonen 2015.

www.regjeringen.no/no/dokumenter/Prop-95-S-20132014/id759298/?q=&ch=1

Delrapport fra ekspertutvalg. Kriterier for god kommunestruktur. Mars 2014.

www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/komm/rapporter/kriterier_for_god_kommunestruktur_rettet.pdf

Sluttrapport fra ekspertutvalg. Kriterier for god kommunestruktur. Desember 2014.

www.regjeringen.no/contentassets/8f7e292dbeb24230beb2e58592f4949e/kriterier_for_god_kommunestruktur_sluttreport.pdf

Stortingsmelding nr. 14 (2014-2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner.

www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-2014-2015/id2401505/?q=&ch=5

NIVI Rapport 2014:1 Kartlegging av plankapasitet og plankompetanse i kommunene.

NIVI-rapport 2014:2 Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland.

Nordlandskommunene. Indikatorer for utfordringer for næringsutviklingen 2010. Norut Alta. Rapport 2010/11.

Målselv som egen kommune. Fordeler og ulemper ved status quo-alternativet. Telemarksforskning. TF notat 69/2015.